BLIOTEKA

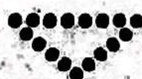
BROJ 1.

Potpuni ljudi

Ozbiljna riječ katoličkom narodu, napose katoličkoj mladeži.

Napisao Robert Mäder

preveo Bogoljub Strižić.

Tisak i naklada
Prve hrvatske dioničke tiskare u Osijeku
1922.

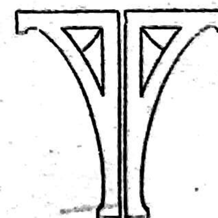
1928.

Potpuni ljudi

Ozbiljna riječ katoličkom narodu, napose katoličkoj mladeži.

Napisao: Robert Mäder

preveo Bogoljub Strižić.

Tisak Prve hrvatske dioničke tiskare u Osijeku.

Fr. 442./1922.

Nihil obstat

Dr. Fr. Herman
censor.

Imprimi potest.

Djakovo, 27. ožujka 1922.

M. Pavić
gen. vikar.

Predgovor.

Studeno je. Jesenske oluje huje zemljom i obaraju sve što je trulo i mrtvo, da bude gnoja za nove usjeve.

Svijet, što se je 1517. rodio, a 1789. bio doraslim proglašen, svijet s liberalnim ljudskim pravima, umire od svojih samoubilačkih misli. Zaliha katoličkih istina, potrebna da narodi mogu živjeti, veoma je spala. Ili se moramo vratiti Crkvi, ili ćemo propasti s kulturom, koja umire.

I svjetska povjesnica ima svoja godišnja doba, zato poslije hladnih, tamnih dana liberalnoga doba očekujemo novo katoličko proljeće. To doba treba da nam donese katolička mladež svih zemalja. Dosta nam je sadašnjosti. Uzdajuć se u Boga ovim spisom udaramo do dvanaest puta u vrata budućnosti.

B. R. M.

Sadržaj.

1. Vatreni znaci vremena.

Meni se čini, kao da svi satovi govore i sve budilice zvone. Gledajmo na kazaljku. Da vidimo, kako je kasno. Čas je da ustanemo! Ne smijemo dulje spavati. Slobodoumno naziranje sa svojom naukom o slobodi mišljenja postiglo je to, da svaki slobodoumnik smatra, da je svoj vlastiti neprevarljivi zakonodavac i sudac, te je time svaki ugled s temelja uzdrmalo.

Izvjesna se štampa dala na to, da na veliko goji literarnu krmad. Mržnja na vjeru uime znanosti izlila je petrolej na naša svetišta i pokraj njih postavila fitilj, pa svojim buntovnim govorima upućuje, kako se on pali.

Sad dolazi anarhizam: fitilj gori — danas na tvorničkim vratima, a sutra na crkvenima. Dosta nam se dugo govorilo, da je čovjek obrazovana i počešljana životinja. Čujemo je kako riče iza željeznih rešetaka naših policajskih i vojničkih država — zvijer čovjek. Zavori će se otvoriti. I mi ćemo sići u arenu kao prvi kršćani da bijemo silan — odlučan boj — bilo kao žrtve bilo kao pobjednici. Biti moderan znači razumjeti uru povjesnice.

Da živi katolička akcija! Moderni je čovjek radio. Ma rekli, da je velik njegov popis grijeha, ali on je bio pun volje za radom i sile. Tu možemo, i mi naučiti. Svijet

treba stvari, koje su tisuću puta potrebnije od strojeva, pare i elektriciteta. To su religija, pravednost, ljubav, ćudorednost — temelji svakoga narodnog blagostanja. I tu mora vrijediti: Moderni čovjek radi! Katolički rad mora biti savršen, *kako svojim unutrašnjim životom tako i opsegom.*

Priče o pečenim vrapcima, što gratis i franko lete u usta, moraju nestati iz javnoga života. Ni katolička Crkva u pojedinoj zemlji ne može da živi samo od kamata, to jest, od baštine slavne prošlosti. Ne bude li sad radila, podleći će.

Kad se govori o radu, još uvijek ima katolika, koji pitaju, jeli sad zgodno vrijeme? S nama su posve složni u načelima kako kažu; ali se samo nemojmo prenagliti! Ti dobričine imaju u svojem grbu riječ nekoga starog cara: Nondum — Još ne! Misle, da sat mladih ide prebrzo, pa se može još pola sata spavati. Već kroz 50 godina, da malo kažemo, borimo se neprestano, na poljanama modernog duhovnog rata. Mnoga mjesta izgubismo, milijuni naših padoše.

I još ih ima, koji se usuđuju raspravljati, da li je došao čas! ! I još se čuju prijedlozi, da se odgodi katolički pokret. I usuđuju se nas zaustavljati lozinkama opurtuniteta: Nondum! Još ne! Još ne! Ne, ne, moja gospodo! Ne damo se više tim uspavljivim praškom kloroformirati! Budilice zvekeću! Sad je jedino oportuno: *ustati i na posao.* Ona: R. I. P. vrijedi tek na groblju. To nije lozinka za katolike djela.

Sebastijan Brunner napisao je 1851. u svojoj raspravi o crkvenim i državnim mislima: »Crkva ide putem velike obnove, pobjede, ali put je strm i težak i mi ne znamo, kako je daleko cilj i neće li se na tom putu polu-

pati redom svi egipatski lonci s mesom.« U nas je prevelik obzir prema već dobrano prošupljenim egipatskim loncima. Često mislimo, da bi izraziti katolički pokret mogao škoditi našim privatnim interesima i materijalnima Crkve. Na to nam je ovo reći:

Prvo: U javnom životu ne valja se nikad i ni u kojim prilikama pouzdati na tuđu dobrohotnost, *već jedino na svoju snagu.* Tko je moćan, bit će štovan i uljudno susretan. Jao slabome i nemoćnome, koji najsmernije moli, da se pazi na njegove opravdane želje!! Mi ćemo biti i prema svojim protivnicima pravedni. Ali ne ćemo nikad pogaziti svojih načela, da dobijemo ma kakovu milostinju. *Ne moljakamo. Ne ćemo milostinje, hoćemo pravo, čovječje pravo, kršćansko pravo.*

Drugo: Ako i izgubimo ono malo, što još imamo bit će Crkva slobodna i jaka. Draže su mi pjesme siromaha o slobodi nego srebrni sužanski okovi. *U tome se slažu pravi katolik i pravi domoljub.*

Treće: Hoće li da nas kazne za našu otvorenost i radinost, hoće li nam braniti, da ne smijemo više govoriti i raditi? Ako je svaki naš dah provokacija, izazivanje, smetanje mira — *tad treba biti toliko pošten pa i državni vidovdanski ustav s njegovom slobodom i jednakošću baciti u vatru!*

Nova vremena! Nova vremena nikad ne dolaze bez krvi i znoja. Tek u tom je razlika, što jedni, anarhisti i tirani, prolijevaju tuđu krv, a početnici duhovnih prevrata s Kristom na čelu prolijevaju svoju. *Jednu krv lije mržnja, drugu ljubav.* Taj povjesnički zakon ne smijemo ni danas zaboraviti.

U tom je naš uspjeh, da imademo požrtvovnih ljudi. Kršćanska požrtvovnost velika je. Ali mora da bude još

veća. Valja da bude moderna, na široko zasnovana! Treba da postane strast kao u prvim kršćanskim vijekovima. *Mi smo postali kršćani, da Krist vlada. Novac treba da siđe s prijestolja i da služi — da služi istini, pravdi i ljubavi.*

Vremena su ozbiljna. Barometar pokazuje buru. Sijeva. Ljudi se straše od silne buke mora. Religiozno-politički izvještaji javljaju potop. Uđimo u lađu! Katolička mladeži, lađa je naša sv. Crkva.

A tad pouzdajmo se u Boga! Vjetrovi progonstva neka urlaju, nasipi neka se poruše, voda neka raste! S valovima diže se i lađa, Crkva. Progone nas. Bogu hvala! *Nadvladat ćemo.* A vani na vodenoj pustinji plivaju prazne stolice vlastodržaca i ministara, profesorski šeširi, dionice i više toga.

2. Efeta.

Čemu manifestiramo?

Koristi li to? Da li smo katoličkim manifestacijama, sastancima, skupštinama, posvetama barjaka postali jači i bolji? Da li su to uvijek bile bezazlene katoličke zabave, katoličke šetnje ili su to bili dani ofenzive i prodora neprijateljskih bojnih redova? Boje li se naši protivnici naših posveta barjaka i omladinskih sastanaka ili im se smiju? Bez sumnje, moji prijatelji, mi smo se katolici čestoput svojim priredbama odviše teatra poigrali. Manifestiramo. Pokazujemo, da nas ima. Pravimo mnogo vike. *Ali u glavnom ostajemo stari.*

Koristi li manifestirati? Dakako, ako hoćemo! Omladinski sastanci naši su dani mobilizacije, *iza kojih se ne ide kući u krevet, već na bojno polje, u sveti rat.* Dani

naših zastava su duhovski dani,, za kojih dolazi Duh Sveti u oluji i ognju, da nas iznova utvrdi. Tako bi danas trebalo da bude.

Katolički je svijet ovaj čas u teškoj krizi. Kroz stotine godina trovao se. Otrov bijaše moderni liberalni duh. Pojavi otrovanja očiti su. Srce je hladno. Bilo slabo. Ruke i noge klonule su. Ne vidimo više jasno. Oglušismo. Ne umijemo više pravo govoriti. Skrajnji je čas, da idemo k liječniku.

Liječnik je Krist a njegovi pomoćnici i zamjenici su viliki Pape sadašnjosti: Pijo IX,, Leo XIII., Pijo X., i Benedikto XV. Oni su stvorili jaki ultramontanski; pravo katolički pokret protiv modernoga liberalnog duha. Katolički svijet mora opet biti katolički. Tome pripomoći zadaća je katoličkoga omladinskog pokreta. Kao mlada bura huji zemljom i dovikuje gorom i dolom staru čudesnu riječ Gospodnju: Efeta, to će reći: otvori se!

Zato, da slijepi progledaju!

I kad bi tko zapitao: Čemu ste se danas skupili? Recite mu: *zbog slijepaca!* Slijepi treba da progledaju! Vičemo: otvorite oči! Priznajem, da je moderni svijet štošta otkrio, o čemu predašnji vijekovi nijesu ni sanjali. Ne poričem, da je podigao mnoge škole, biblioteke, da je raširio štampu. Ali kad prolazim kroz velike dvorane tih škola i biblioteka, kad čitam književna djela i novine, ne mogu se oteti dojmu: Svi ti ljudi, što pišu knjige i novine te mladež poučavaju, gledaju u svijetu samo ono, što je sitno, prolazno, sporedno. Slijepi su za prvo i najprvije, za veliko i najveće, za golemo, za ono što sve nadilazi.

Veliki predmet svjetske povjesnice od 2000 godina je moja žarko ljubljena, sveta rimokatolička Crkva. Ne-

raspadljivo je čudesno djelo Duha Svetoga, što seže do krajnjih granica zemlje, kraljevstvo Božje na zemlji, na čvrstoj svojoj pećini papinstvu. Povijest od 2000 godina je povijest katolištva, kako širi duhovno gospodstvo nad svijetom i kulturkamfa, koji protiv njega bjesni već 2000 godina. To je golema drama, što se odigrava na svjetskoj pozornici, u kojoj sudjeluju svi narodi, svi carevi i vlade, umjetnost i znanost, politika, industrija, htjeli to ili ne htjeli. Svjetski rat i svjetska revolucija samo su prolazni prizori. Sve ostalo u svijetu nije ništa drugo nego kulise i scenerija.

Tako ja poimam svijet i svjetsku povijest. I zato mene ništa ne zanima, kad se o tome jednome šuti. Bernardo, veliki crkveni učitelj, rekao je jednom vrlo lijepo za književnost: Non mihi sapit nisi legero nomen Jesu — Ne sviđa mi se, ako u njoj ne nalazim imena Isusova.

Ja velim isto o novinstvu. Čitam uvodne članke, čitam vijesti, čitam novosti. Tražim veliko ime, pored Boga i Krista od svih imena u ljudskom govoru najljepše, ime svoje Majke, katoličke Crkve — i ne nalazim ga. Novine govore samo o sporednim stvarima, uklanjaju se velikim problemima — ne volim ih. Ne mile mi se. Čitati ih, jest trošiti vrijeme. Pišu ih slijepci, koji glavne stvari ne vide, ili kukavice, koji se boje o njoj govoriti.

Isto velim o književnosti. Drugima je ona lijepa i duhovita i zabavna; oni gutaju romane, pripovijesti i pjesme. Meni se ne mili, meni je bljutava i dosadna. Za mene je sitničava. Ne piše o mojem predmetu. Prezire moju Crkvu ili o njoj šuti. Takove književnosti ne trpim. Slijepci je napisaše.

Isto kažem i o školi, o modernoj školi, i o nekoj te nekoj školi, koja se katoličkom naziva. Možda i ne

uči ništa zla i naopako. Izvrsno predaje prirodopis, narodnu povijest, botaniku, kemiju, fiziku. Ali meni je cijela njezina obuka prepusta, odviše »objektivna i stvarna«, kako vele, jer šuti o prvim i najvećim uzrocima, bez kojih poznavanja nema prave znanosti. Non sapit mihi. Premalo mi je katolička. Ne svida mi se.

Tako mi je i sa zabavama. »Nasljeduj Krista« ne kaže badava: »Koliko puta sam bio među ljudima, manji sam se čovjek vratio«. Zabava je među mnogim obrazovanima strašno prazna. Ubija vrijeme. Naumice izbjegava sve ozbiljno. Odvratna mi je. Nije katolička. Ona je razgovor slijepih, koji Sunca ne vide.

Katolička mladeži! Na noge! Prvo i najveće neka bude i tebi prvo i najveće! Svaki čovjek ima svojih najmilijih misli. Tvoja najdraža misao neka *ti bude tvoja sveta Mati, katolička Crkva!* Tvoja najmilija štampa, tvoja najmilija lektira neka ti je *katolička.* Isto tako tvoja zabava sa drugovima *da je katolička.* Tvoje društvo i udruženje *neka je katoličko!*

Da gluhi čuju!

Zapita li vas tko: Čemu omladinski sastanci, posvete zastava? Recite: Radi onih, koji dobro ne čuju! Hoćemo da gluhi čuju. Nema sumnje, da svijet za duhovne stvari slabo mari. Strašna kazna Božja! Narodna nesreća! Nagluhost, liberalni grijeh od sto godina! Crkva nije nikad više i glasnije govorila. Opominjala je ljude, da se čuvaju misli o naopakoj slobodi i jednakosti. Nazivala ih je dinamitom, koji će ljude uništiti. Vlade su ostale gluhe. I narodi nažalost.

Lažnih modernih načela pun je zrak, i malo koja pluća bijahu podobna da izluče otrov. Došao je Pijo IX., Leo XIII., Pijo X., pa Benedikto XV. Njihove nebrojene

poslanice i naredbe bijahu signali s vatikanske postaje za potrese. Jer u Rimu zna se prije što će doći, nego igdje drugdje. Tajanstveni rimski aparati bilježili su, da se približuju velike katastrofe. Signalna zvonca zvonila su po cijelom svijetu, sa svih propovijedaonica. Vlade bijahu gluhe. Pape su govorili uzalud.

Kad ljudi ne slušaju više Papa, govori sam Bog. Progovorio je 1. kolovoza 1914. Svjetski rat nije djelo Božje, već djelo pakla i ljudi. Ali Bog se služio svjetskim ratom i revolucijama, da opominje i kazni. Nažalost vidimo, da su vlade i narodi i dalje ostali gluhi. Svijet nije postao ni pobožniji, ni priprostiji, ni pošteniji, ni čistiji.

Čini se, da je Bog udesio, da sve budilice bude. Iza rata dolazile su revolucije, glad, pa kuga. Zemlja se trese. Svuda vatra plamom plamti! Sve budilice zvekeću! Svi signali opominju! Sva zvona zvone! No tko čuje? Tko ustaje? Tko je budan? Tko je uvjeren, da događaji naših dana nijesu politički slučaj, već kazna Božja? Tko raspoznaje glas Božji u ratnoj grmljavini?

Prijatelji! Vi razumijete, da se mora glasno i jasno govoriti. To je zadatak katoličkoga omladinskog pokreta. Vi govorite, da vas moderni gluhaci čuju. Čujte!

Da nijemi progovore!

Čemu srčani katolički, pun života omladinski pokret? Zbog nijemih. Katolički omladinski pokret hoće da govori. Neka bude kao i na prve Duhove: stadoše govoriti. Danas drže, da je mudro mučanje dobitak. Činovnik šuti. Lakše će napredovati. Tko mudro šuti, brzo napreduje. Trgovac šuti: što se većma ulaguje, više ima kupaca. Đak šuti i onda kad mu učitelj najsvetije vrijeđa. Ali bit će bolja svjedodžba! Novine šute. Imat će više pretplatnika. I političar misli, da je politika šutnje u

praksi vrlo korisna. Ne valja dražiti protivnike, naročito ako si u manjini.

Svima takovim mudrijašima govori Leo XIII. *Ništa nije luđe od te mudrosti.* Ništa nije neprikladnije, da se ukloni zlo. Što nas više neprijatelji straše, što smo »bolji« i što se manje ističemo, to su oni bezobrazniji, to lakše postizavaju svoj cilj, da nas potpuno unište.

Moji prijatelji! Politika šutnje koristila je ličnim interesima pojedinaca, no katoličkoj stvari stoput je više škodila nego koristila. *Mi moramo govoriti.* Katolička Crkva nije zavod za gluhonijeme. Ni katoličko omladinsko društvo. Čednost je lijepa krepost. Mladenački ures. Ne bih htio, da govorite drsko i surovo. Ne volim umišljenih sveznalica, koji samo gnjave katoličkim frazama, a ne pokazuju prave jake katoličke kreposti.

No u drugu ruku držim, da je bolje izreći za dobru stvar koju nerazboritu prenaglu riječ u mladenačkoj vatri, nego bolovati od gluhonijemosti, koja potkapa svaku značajnost, i koja je okužila mnoge muževe. Otvorite usta! Onih, koje govore: pst! pst! tiho! tiho! ima dosta u zemlji! Katolička omladina hoće, da uči govoriti, da ječi na sve četiri strane. Kod kuće smo. Ne moramo se stiditi, ne damo se smetati.

Da hromi prohodaju.

Čemu se sastajemo? Poradi hromih! Hoćemo da im načinimo noge. Rad je sada vojskovođa a zovemo se: Naprijed! Tko u svoju stvar vjeruje, mora za nju raditi. Katolik čvrsto uvjeren, da jedino Crkva spasava, mora biti apostol i za katoličku stvar žrtvovati svaki dah svoj i bludnju pobijati.

»To neka čini župnik!« Svakako, u prvom redu župnik! No iza njega i s njim svi drugi. Kod slobodnih zi-

dara svaki je apostol, isto kod socijalista. Zar da u nas bude drugačije? Napose danas kada je velika mobilizacija duhova? Za vrijeme potrebe svaki je građanin vojnik. Za vrijeme potrebe treba da je svaki katolik župnik. Na kocki su veće stvari nego kod zemaljske domovine. Zato zatrubimo na opći ustanak. Na frontu! Na posao! Rat bezbrižnim i lijenim katolicima! Poznajete sektu, koja u subotu ne će ništa da radi. To su sabatisti. Prijatelji! Ima i kod katolika sabatista. To su oni katolici, kojima je preteška svaka žrtva, svako naprezanje, koji shvaćaju da je život subota, dan počivanja, i traže raj zemaljski na ovom svijetu. Mi protestiramo protiv toga sabatizma, protiv općeg štrajka katoličkih muževa, koji ne će da straže i ne će da vrše svoje dužnosti, protiv toga općeg duhovnog štrajka, koji je zavladao pojedinim dijelovima naroda i čitavim krajevima. Taj opći štrajk lijenih i hromih izdajstvo je naše svete stvari.

»Posao sad je vojskovođa, a mi se zovemo Naprijed!«

Život je rad, ne samo rad ruku i nogu, već nada sve i rad duha. Rad srca. I s onim Francuzom izričemo svoju lozinku: pour le repos nous avons l' éternité — za počivanje imamo vječnost.

Na noge! Na rad! Religijski rad, politički rad, socijalni rad — ali uvijek katolički rad, rad u duhu Crkve, rad u sporazumu sa župnikom! Neka zatočnica ženskoga pokreta rekla je: Riječ »ne mogu« mora se odstraniti! Svakako moraju nestati dvije druge riječi iz rječnika katoličke omladine: »ne ću« i »ne će mi se«.

Dakle: Otvorite oči! Čujte! Otvorite usta! Na noge! To može svatko zapamtiti. Uspjeh katoličkoga pokreta

mora ovaj biti: Slijepi vide, gluhi čuju, nijemi govore, hromi hode!

Vrijeme leti. »Četvrt je do podne«, zaviknuo je neki socijalist u saveznom parlamentu u Bernu. Prijatelji dragi, možda je samo pet minuta do podne! Skoro će čekić odbiti odlučni čas. Novi dan pripada socijalizmu ili Crkvi. Prijatelji, na posao!

3. Neustrašivo s manjinom.

Mi valjamo teški kamen na brdo, a on se uvijek nanovo skotrlja dolje. Borimo se za ideal, kojega mnogi ne će da razumiju. Što moramo biti mi pravi, uvjereni, načelni katolici? Ono, što nijesu drugi. Po izbor ljudi! Manjina! Drugi neprestano govore: Premalo ih je. Mi bismo rekli u nekom smislu: Odviše ih je.

U Starom Zavjetu ima junaka, prema kojima smo mi patuljci dvadesetoga vijeka. Na pr. Gedeon. Prije svojih junačkih djela bio je iskušan. U njegovom rodnom gradu ljudi se još klanjali kumirima. Prava se vjera krila od straha. I sam Gedeonov otac imao lug sa žrtvenikom Baalovim. Reče Gospodin Gedeonu: Uzmi sjekiru te isijeci gaj i poruši žrtvenik oca svojega!

Gedeon se prepao! Pomislite samo na očevu srdžbu! Koliko je to izazivanje! Kakovo smetanje vjerskoga mira! Što će vlada?! Što policija?! Što narod!?... Ne smeta! Ne boj se, Gedeone! Bog je rekao. Bog to hoće! Gedeon uze desetoricu najjačih slugu i, dok drugi spavaju daje se na posao. Ujutro nema luga ni žrtvenika Baalova. Grad se uzbuni. Gedeon mora da umre. No Gedeon ne mari za to. Ruga se ludosti kumirstva. Srčanost

zadivljuje. Svjetinja se razilazi. Manjina, s kojom je Bog, nadvladala je većinu. U bojevima Gospodnjim ne pita se za broj.

Čovjek, koji se ne boji čitava grada, ne boji se ni cijeloga naroda. Gedeon će oslobiti Izraela od Madijanaca. Dolazi taj veliki dan. Gedeon mobilizira. U malo vremena skupi 32.000 boraca. Gedeon pregleda svoje ljude. Mnogo ih je, ali premalo. 32.000 protiv 135.000! Manjina protiv većine, Što se dogodilo? Sam Gospodin vojska je došao na vojnu smotru. I reče Gospodin Gedeonu: Madian ne će biti predan u ruke tvoje vojske. Sada gledaj! 32.000 je svakako manje od 135.000. Matematički i strategijski veliko nerazmjerje! Polako! Neka Bog govori! I reče Bog: Previše je s tobom naroda i zato ne će predobiti Madijana, da se Izrael ne ponese i ne rekne: Svojom sam se snagom izbavio. *Božje misli nijesu misli vrhovnoga generalnog štaba!*

Reci i objavi narodu, da svi čuju: Neka odu oni, koji se boje i koji su nestalni. I ode 22.000 ljudi a osta 10.000. Manjina od manjine! Ludo je to! reći će svatko, tko drži, da se išta razumije u ratnu umjetnost! Ali Gospodin reče Gedeonu: Još ima odviše ljudi! I 9.700 ljudi vrati se svojim kućama. Osta ih samo 300. I Gospodin preda im Madijana i pobiše 120.000 ljudi. *Božja strategija nadvladala je ljudsku i manjina, koju je Bog vodio, porazila je većinu!*

Što dokazuje ovaj događaj s Gedeonom? Naša moderna taktika je promašila. *Odviše se pouzdajemo u broj.* U popisu naših katoličkih društava ima ljudi, koji pristaju uz svaki program, koji drže liberalne novine, koji u nedjelju ne idu k Misi, koji u petak jedu meso, koji su na dan izbora kukavice, koji su u radnim danima Jude, te radi zarade prodaju, što im je najsvetije. Zar mislite, da će takove čete vojevati vojne Gospodnie i slaviti njegove pobjede? Može li na takove čete sići Božji blagoslov? Ne može li se i o njima reći: *Ima ih odviše.* Dođe li do bitke, otpustimo kao Gedeon najprije polovične kukavice, lijenčine. S Gedeonovom taktikom bolje ćemo proći. S vojskom, u kojoj ima 50 procenata ništica, ne mogu se bitke dobiti. Privući će Božje prokletstvo, a ne pobjedu!

Gedeonova taktika i moderna taktika! *Ne oslanjamo li se odviše na novac?* Čuje se: Kad bismo mi katolici imali samo više novaca! Obmana! Da imamo više novaca, bili bismo po svoj prilici još indiferentniji, još nemarniji. *Jer duhovna indiferetnost redovito biva veća, što više ima blaga.* Krist nije ostavio svojim apostolima ni glavnica, ni rezervnih fondova položenih na sigurnom mjestu.

Govore: Da ima s nama više učenjaka! Na to nam je reći: Znanost *može* služiti vjeri, ali redovito *ne će da služi.* Odviše je ohola. I kada posluži, služi iz oholosti. Misli, da ona spasava stvar Božju. No Bog nikoga ne treba. On će svoje postići i bez ijednog profesora. Naprotiv! Kad bi s nama, bilo mnogo umišljenih, da svojom tobože mudrošću i okretnošću stvar Crkve spase, pošlo bi sve sigurno ukrivo.

Napokon govore: Kad bismo imali moć! Bog, koji je svijet spasio bez novaca i znanosti, može ga spasiti i bez mogućnika . . .

Pa zašto onda nemamo više uspjeha? Uvijek nešto nedostaje. Bez sumnje! Ali mi se čini, da je glavna krivnja na našoj taktici. *Mi se u bojevima Gospodnjim i crkvenim povodimo za taktikom svijeta!* Hoćemo da pri-

vučemo k sebi svijet naravskom silom i mudrošću. A sporedne su nam stvari: vjera, koja jedina spasava, srčano i otvoreno priznavanje vjere, pouzdanje u Boga, molitva! To je proklestvo, što tišti našu politiku, našu štampu, naša udruženja.

Moramo sve činiti, što možemo, ali treba, da svoj rad držimo sporednim, a Božju pomoć uvijek glavnom stvari. *U katoličkoj akciji valja nam se povratiti na Gedeonovu taktiku,* i ako smo ju djelomično proveli treba to još i više. *Duh je sve. Bez njega ni broj ni rad ni moć ni znanje nijesu ništa.*

Šta se dogodi, kada iznesemo sred današnji svijet takove misli iz Staroga Zavjeta? Drže nas ludima. I to je jedan razlog, zašto se često dobri ljudi ne usuđuju, da imaju potpuno povjerenje u Božju riječ i stvar. To isto im oduzima srčanost, da misle drukčije, nego stotine i hiljade ljudi oko njih. Ne će da budu luđaci. Nijesu li i Krista neki držali luđakom? Zar mu se nijesu na Veliki petak kao luđaku narugali? Zar nijesu mnoge naše svece njihovi savremenici držali kandidatima za ludnicu? Šta više, nijesu li neke uistinu i zatvorili u ludnicu? *I na to moramo biti spremni, ako hoćemo da budemo u malom stadu Božjem.*

Ne boj se, malo stado! Ako su Krist, njegovi sveci i svi, koji su se borili protiv svjetovnog duha, bili obučeni u luđačko odijelo, smiješ ga i ti nositi. *Manjina, uz koju je Bog, konačno će pobijediti.* Tijesna su vrata i uzak je put, koji vodi u život i malo ih je, koji ga nađu. *Manjina doći će u nebo.* Dakle kroz buru i oluju, borbu i prigovore s desna i s lijeva, štogod bilo: *n e u s t r a š i v o s m a n j i n o m !* Neka je tvoja lozinka i ponosita i ponizna: *N e k a o o s t a l i!*

4. Zastava.

Počimam s riječima Predslavlja: Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da te vazda i svuda hvalimo: Gospode sveti, Oče svemogući, vječni Bože! Osobito u ovaj tvoj dan. Jer naš dan je i tvoj dan!

Bog je mlad, a vrag star, rekao je neki moderni čovjek, koji se kasnije vratio Crkvi. Stvar mladih — a čovjek može biti mlad s 80 godina — jest stvar Božja. Mi ćemo dakle nadvladati. *Naša pobjeda bit će tolika, koliko bude naše katolištvo i koliko bude katolička naša mladež.* To je moje vjerovanje, mlado katoličko vjerovanje o pobjedi.

Nijeste li opazili, kako se svuda prave zastave. To nešto znači. A što znači pokazat ćemo. Bila je nesreća, što nijesmo više imali zastava. Ona je postala igračkom, vrijedila je najviše toliko, koliko vrijede ljudima manžete i kravate. Ne pitamo kod zastave što stoji, već što označuje. Glavna je stvar, što je na njoj i što pod njom, program i ljudi.

Danas je krsni dan, krsni i potvrdni dan! Kako da nazovemo tu zastavu? *Z a s t a v a p o t p u n i h!* Imamo mladenački problem. Katolički prvaci razbijaju si glavu, kako da se spasi katolička omladina. Ja držim, da je pogrješka, *ako se misli tako mladež očuvati, da se od nje što je moguće manje zahtijeva.*

Ja protivno mislim: *Problem mladenački prometnut će se u problem uspjeha, ako se od mladeži bude mnogo tražilo: velike misli, veliki ciljevi, golem posao.* Čast apstinenciji! Ali mladež ljubi vatreno vino, koje se pilo u Jerusalimu na Duhove u 9 sati ujutro, ona želi, da puna Duha svetoga poput apostola osvoji čitav svijet. *Mladež*

hoće mnogo, hoće sve, hoće brzo; čistokrvna je od Krštenja i Potvrde, treba je samo odgojiti. Moramo joj samo prave riječi da zapišemo na zastave i na čela.

Za Krista! Prva je riječ na zastavi! Riječ, do koje sve stoji. Polažemo sada osnove za novo doba, o kojemu već davno govore pjesnici, političari i sociolozi. Odasvud nose kamenje. Lozinka je: Dobro valja prihvatiti došlo ma otkud, došlo iz Vatikana ili Fanara! Treba skupiti sve one, koji dobro misle! Kod požara i poplave se ne pita za vjeru pomagača! Kanimo se konfesionalne tjesnogrudnosti! Razmjerje i ideja, moramo uvesti zajedničko djelovanje svih poštenih uvjerenja!

Gospoda, koja tako govore, zaboravila su riječi iz prve poslanice Korinćanima (3, 11.): »Jer temelja drugoga nitko ne može postaviti osim onoga, koji je postavljen, koji je Isus Krist.« *Nazovite to jednostranim, nazovite konfesionalno tjesnogrudnim, nazovite fanatičkim, nazovite praktično neprovedivim — neka: ali tom su Pavlovom taktikom prvi kršćani svijet predobili. Kristu prva riječ na zastavi!*

I danas! Katolička mladeži! Ja ti propovijedam duhovnu jednostranost, naviještam ti duhovnu ekskluzivnost, onu ekskluzivnost, koju imaju svi, koji misle, onu jednostranost, koja se dade dobro i lijepo složiti s ljubavlju prema svima. Pravo je na našoj strani. Govorimo potpuno pravo. Jedino mi pravo govorimo.

Nema novoga Mesije, ni religijskoga, ni političkoga, ni socijalnoga. Temelj je već ovdje! Krist i to katolički Krist, Krist istine, koja jedina spasava, Krist od osam blaženstva, Krist od ispovijedaonica i tabernakula i prignutih koljena! *Taj natpis moraš staviti katolička mladeži, na pročelje tvojih sabornica, na čelo tvojih škola, na vrata tvojih tvornica. Omnia instaurare in Christo.*

19. vijek bio je vijek otimačine. *Oteo je Kristu, kralju vijekova jedno za drugim, odjeljenje za sudstvo, bogoštovje i odgoju.* Oteo mu krunu i žezlo njegovog nepolitičkog, ali duhovnoga kraljevstva nad narodima. *Katolička omladino! 20. vijek mora to povratiti. To je tvoja zadaća, tvoj posao! Za Krista!*

Za Mariju! Drugi natpis na zastavi, na koji mora priseći katolička mladež! Mi hoćemo mnogo. Zahtijevamo mnogo. *Zahtijevamo jaki stopostotni katolicizam,* što nam ga dao Gospodin. I zato će od nas mnogo iskati, više nego od drugih. Katolička mladeži, mi treba da živimo potpuno katolički bez ikakve primjese. To ište drugi natpis na našoj zastavi: za Mariju! Marija, to je čisti katolički moral! A biti sasvim katolički znači biti čist u Šestoj zapovijedi i čist u Sedmoj i čist u Osmoj — kao Bezgrješna.

A bit potpuno katolički znači i imati katolička koljena. Sad je opet u modi Pelagij, koji je nijekao milost. Pogibao je, da čitavi javni život postane pelagijanski. »Praktični savremeni rad« jest sve. Naglasuju isključivo ili jednostrano naravske sile. Prijatelji! Mi moramo da uistinu radimo, revno i neumorno, kao da samo o nama sve ovisi. Ali moramo isto tako upotrebljavati i svrhunaravna sredstva, kao da Bog sam sve radi.

Ako katolički omladinski pokret hoće da uspije, mora da je sav prožet svrhunaravnom električnom strujom milosti kao Marija. Mora biti euharistični. Svoje će pobjede na koljenima pripravljati. Na trkalištu i pozornici možemo podleći. No na koljenima nikad! Nikad kod Stola Gospodnjega! Nikad pod zaštitom Majke Božje!

Bilo je doba, kada nijesam razumio riječi nekoga starog duhovnog čovjeka: De Maria nunquam satis. O Mariji ne može se nikad odviše govoriti! Sad sam čvrsto uvjeren: *Mladež 20. stoljeća, koja je pozvana kao ona 16. stoljeća, da provede protureformaciju, mora biti Marijina!*

Treći natpis na zastavi za Petra! za Papu! Nema koristi tajiti, da naobraženi katolici boluju od ozbiljne religijske bolesti. Kako se god. 1870. borilo za vrhovnu učiteljsku vlast, tako se sad vojuje za vrhovnu pastirsku vlast. Što je otimačina crkvene države, koju oteše Piju IX., prema otimačini, kojom oteše Piju X. javni život u čitavim pokrajinama?

Namjesnik Isusov, zamjenik onoga, kome je dana sva vlast na nebu i na zemlji, ne smije ni jedne da kaže u vremenitim potrebama naroda. Katolički lakat spada u sredovječni muzej, ne može se njime mjeriti moderni svijet! I taj novi liberalizam tako je ojačao među nama i naš kukavičluk tako je velik, da je vrhovna glava Crkve od 300 milijuna mogla bolno zavapiti: »Nitko nije sa mnom!« Veliki sveti pustinjak-na podnožju Vatikanskoga brežuljka postao je samosam u savezu naroda.

Hvala Bogu, bit će bolje! Danas je 24. svibanj. Pred 100 godina povratio se Papa patnik Pijo VII. iz Napoleonova sužanjstva u vječni grad praćen klicanjem naroda. 24 mlada rimljanina iz odličnih obitelji vukli su papinska kola u triumfu od milvijskoga mosta do crkve sv. Petra. I opet mora da je mladež, jaka katolička mladež, koja će kući dovesti Svetoga Oca.

Za Petra! stoji na zastavi. Marijina kongregacija, pošto je postala euharistična i Marijina, mora biti i papinska. Marijina kongregacija treba da je iz pojedinih

staleža izbor euharistični izbor, papinski izbor. U Kongregaciju dakle spadaju oni, koji žarko ljube Isusa, Isusovu Majku i Isusova namjesnika — sve troje! Prema tome je posve razumljivo, da kongregacija ima biti papinska po izbor četa!

I ako moderna kongregacija prema potrebi vremena odgaja svoje članove u različitim sekcijama za razne društvene potrebe, jednu sekciju ne smije nikad da zaboravi, sekciju *Pro Petro*, *papinsku sekciju Pro Ecclesia et Pontifice.* Njezina je zadaća, da odgaja u crkvenom duhu i bezuvjetnoj radosnoj poslušnosti, da promiče proučavaje papinskih poslanica i naredaba, moljenje i skupljanje Petrova novčića za Sv. Oca.

Ovo je pristupnica u papinsku sekciju: Odlučujem, da Pape nikad ne ću ostaviti, da nikad ne ću ma išta protiv njega reći ni učiniti, niti dopustiti, da se što učini protiv njegove časti. A lozinka papinske sekcije: *De Petro nunquam satis.* Papu ljubiti i slušati ne možeš odviše. Katolička mladeži: Reci Amen! Tako valja! Tako mora biti!

Jest, prijatelji moji dragi! Amen je glavna stvar u propovijedi o zastavi. I Amen morate vi reći. Nije dosta da imate zastavu. Treba ljudi, koji će je nositi. Istina sama nije dosta. Treba muževa, koji će je govoriti. Naša prava tamo gore na nebesima ne dostaju. Treba Junaka, koji će je donijeti!

Mladiću! To je tvoj posao! Iznesi Istinu, koju lijena mudrost u arhivima spavajuće crkve, pušta da trune! Raskini okove, što sapinju pravdu, slobodu i istinu!

Zastavniče! Prihvati zastavu! Spusti zastavu! Prvi pozdrav Kristu euharističnome Spasitelju u tabernakulu! Zastavniče! Prihvati zastavu! Spusti zastavu! Drugi po-

zdrav Mariji, auxilio christianorum, pomoćnici kršćana! Zastavniče! Prihvati zastavu! Na počast! Treći pozdrav Petru, tebi ljubljeni, Sveti Oče! Zastavniče! Primi zastavu! Posljednji pozdrav tebi, draga domovino i narode!

5. Oni, koji dolaze.

Metnuo sam svoje uho na zemlju. Čujem izdaleka bojne koračnice. Zemlja se pod koracima trese. To su bataljuni Mladih. I nešto mi kazuje: To su oni, koji dolaze! Ne znam, kojim bih ih imenom nazvao, koje bi označilo vedru odlučnost, zato pozdravljam danas katoličku mladež kao one, koji dolaze.

Danas je kao prije sto godina. Pošto su revolucije i ratovi opustošili Evropu, pojaviše se na ruševinama graditelji. Iza orača dolaze sijači. Podiže se mlado pokoljenje puno idealizma i zanosa te traži rada. Nemojte reći, da je umišljena ta nova katolička omladina naših gora i dolina. Vesela je i bez zavisti, što su i drugi prije nje radili. Ponizno priznaje, da sama još nije mnogo učinila. Ali ta mledež, unatoč svim svojim pogrješkama, jest naša radost i ponos naš.

Naša mladež je budna. Zna, da je kucnuo čas, da se napokon ustane. I to još svi ne znaju. Još se prepiremo, da li je došao pravi čas. Misle, da bi bolje bilo još počekati. Opominju, da prenaglo ne navalimo. Nužno svojstvo srčanosti mora biti razboritost. Treba uhvatiti zgodan čas.

Naprotiv ističe naša mladež, *da je najneprikladnije u katoličkom pokretu, kad se računa s oportunizmom.* Istina, razboritost je krepost, no ona je često u životu

izgovor, kojim se služe lijenčine, da uzmognu i dalje spavati. Jedino je razborito: dignuti sve sile sve skupiti do posljednjeg čovjeka, naoružavati se i pripravan biti za rat.

Naša mladež još mnogo toga nezna. Ali jedno znade: razumije se u rat! Zna, da brzi vlak ne čeka na pospance. *Zna, da zakašnjenja i u voznom redu svjetske povijesti mogu imati strahovitih posljedica. Zato je mladež nestrpljiva.* Tjera na vlak. Tu nestrpljivost današnjeg omladinskog pokreta ne smijemo uračunati u pogrješke. *Četica nestrpljivih, koji ne mogu i ne će da čekaju, pravo je dobročinstvo* za svaku općinu, za svaku pokrajinu, za svaku zemllju.

Naša je mladež budna, zato želi i druge da probudi. Ne može podnijeti, da drugi još spavaju, pošto je budnicu otpjevala. Slaže se sa njemačkim pjesnikom Herweghom: »Wie klingen die Trompeten hell — Des Morgens um die Vier! — Der Tambour schlägt sein Eselsfell — Die Esel schlagen wir.« *U naravi je mladeži, da nešto jače galami.* Neka je čuju.

Jamačno ste već čuli priču o dječaku s kapicom!? Dogodila se tamo u Njemačkoj. Dječak je pošao u noći po župnika. Netko bijaše teško bolestan i svećenik je trebao da dođe podijeliti sv. sakramente. Dječak došavši pred župnu kuću, zamisli se i skinuvši svoju kapicu, stade njome lagano na vrata udarati. Kad je dugo tako udarao po vratima a ni živa se duša ne javi, i sjeti se, kako bolesnik željno očekuje svećenika, počne gorko plakati. Napokon začu župnik plač i pogleda na prozor. Tko je dolje i plače? Ja, reče dječak. Ujak je bolestan i želi, da gospodin župnik brzo dođe. Već jedan sat stojim ovdje. Zašto nijesi kucao, ludi dječače? Ja sam nepre-

stano udarao kapicom; htio sam i rukom kucati, ali sam se bojao, da Vas ne probudim.

Eto tako je. Naš dobri katolički narod je bolestan, teško bolestan. A mi, koji bi trebali da pozovemo župnika i liječnika, povodimo se za onim dječakom. *Mjesto da rukom snažno pokucamo, gladimo lagano vrata kapicom, da se ne bi tko probudio ili pače susjed čuo pa kleo.* Mi ćemo katolici radeći tako dobiti iz uljudnosti uzorno, ali katolička će stvar stradati. Bolesnik će umrijeti, prije nego dođe župnik.

Zato mladež mora radi koristi katoličke stvari i dalje da kuca i budi. Na svoj način! S pretjeranom čednošću naroda s kapicom nema ništa! Narod, koji duhovno osvaja, kuca uljudno, ali čvrsto na vrata budućnosti, dok se svi pošteni ljudi ne probude i svih lopova nestane. Katolička mladeži, ti si posljednjih godina pokazala, da se razumiješ u kucanje. I danas zakuni se na zastavu: I dalje ću kucati! I dalje ću buditi!

Još ću u nećemu pohvaliti našu novu katoličku omladinu: *Ona hoće! Oni, koji dolaze jesu oni, koji hoće!* Narod željan rada! Ima upravitelja omladinskih društava, koji govore o rasulu mnogih omladinskih društava. Drugi, koji ne gledaju tako crno, vele, da su u velikoj opasnosti. Svi se slažu u tom, da uspjesi nijesu prema velikim novčanim izdacima i prema trudu. Držim, da je to zbog toga, *što nam nije uspjelo omladinska društva svrstati u općeniti vjerski pokret, u pokret, u kojem se ide na osvajanje i pobjedu.* Mladež rado sudjeluje, gdje se napreduje, gdje se teži za savršenstvom da budu potpuni. Mladeži nije ništa dosadnije, nego besposlena nepomičnost. Ako se mi katolici na ovom svijetu zadovoljavamo historijskim posjedom, čemu nam onda mladež?

Ja sam uvjeren, da se omladinski problem ne da sam za sebe riješiti. On je dio cjeline. *Nema smisla nešto započinjati, što se ne će nastaviti i svršiti.* Nemoguće je da započnemo veliki omladinski pokret, kad nije jasno, što konačno hoćemo, kad mladenačko oduševljenje ne nalazi odziva u jednako jakom katoličkom narodnom pokretu, u moćnom političkom pokretu za slobodu i obnovu, koji hoće da sve stare okove raskine i sve silničke kule raskopa; kad ne nalazi odziva u sigurnom ultramontanom, s Papom, biskupom i župnikom vjerskom pokretu, koji napreduje. Da čovjek bude velik, potrebna mu je velika ideja. To pogotovu vrijedi za mladića. Dajmo mu tu veliku ideju, taj veliki zadatak. Izvršit će ga, postavši s njime velik.

Dragi prijatelji! Tako si zamišljam novu mladost. Tako si zamišljam vas. Vi ste oni, koji dolaze, dakle, probuđeni i budioci, koji veselo rade , koji hoće. Bog vas blagoslovio! Bog umnožio vaše zastave, vašu srčanost! Pouzdajte se u sebe! Tko se u sebe pouzdaje, u toga će se brzo pouzdati i drugi. Oči sviju gledati će vas i sva će se srca radovati i svi će prstom pokazivati i svi će jezici klikovati: *T o s u o n i, k o j i d o l a z e!*

6. Labarum.*)

Dvovrsna društva posvećuju svoje zastave. Jedna, da pokažu, kako to mogu, a druga, da pokažu, da mora ići. Prva kupuju svoje zastave za svečanosti i za arhive,

*) Labarum vojnički, bojni znak, kojim se služio car Konstantin od g. 312. Sličan je bio stijegu konjaničkom sa monogramom Kristovim. Bio je četverouglasti komad svile, obično crvene boje, koji je bio poprečnom motkom pričvršćen na držalu.

a druga za borbu. Prva društva pokazuju, da imaju novaca, a druga da imaju srčanosti.

Kad si danas katolička mladež nabavlja zastave, tad zna zašto. Danas treba posvećivati zastave kao pred 1600 godina, nakon 300 godišnjega kulturkampfa mlade Crkve. Katolička mladež treba svoj labarum, kao što ga nekoć trebao car Konstantin. Otkala ga je moleći i plačući za dugih dana velikog tjedna i na nj napisala ona sveta slova, što kazuju Krista.

I preko svojih brda čitao sam plameni natpis: Tuto nika! S tim ćeš pobijediti! I razlijegalo se pobjedničko klicanje kao Uskršnje zvonjenje gorom i dolom moje domovine: S tim ćeš nadvladati! I slušao sam kao buku mnogih voda i tutanj gromova: Razvijmo svoje zastave! Budimo vjerni! Drug uz druga! I jedan glas reče mi: *To je pjesma mladeži!* I klekoh i vjerovah i nadah se i zahvaljivah.

Katolički barjače, katoličke mladeži! Da si zdravo! Ave! Katolička zastavo, katoličke mladeži, odakle dolaziš? S velikog oltara i tabernakula, iz svetišta! Da si mi zdravo! Katolička zastavo, katoličke mladeži, što reče nad tobom svećenik na dan tvoga krštenja i tvoje potvrde?

»Gospodine Isuse Kriste, čija je Crkva kao uređena vojska, blagoslovi ovu zastavu, da svi, koji budu pod njom služili Gospodinu vojska, nadvladaju u ovom svijetu svoje vidljive i nevidljive neprijatelje i iza pobjede zasluže u nebu kraljevati.«

Katolička zastavo katoličke mladeži, što si ti? *Katolička, rimokatolička, papinska skroz sa svakom žilicom!* Da si mi zdravo! Katolička zastavo katoličke mladeži, kamo ćeš? Tamo gdje vjetrovi urlaju, kugle zvižde, gdje se prigovara i podsmijeva. *Najljepše zastave su zastave od bure izderane, od kugala probušene.* Da si mi zdravo!

Dragi prijatelji! Zastave su zato, da im vjerni budemo i pod njima se borimo. Društvo govori zastavi: Idi samo vazda naprijed, a mi ćemo srčano za tobom. A zastava spravom odgovara društvu: *Idi samo uvijek za mnom i ja ću te odvažno vazda voditi.* Ako je društvu potrebna zastava, tad zastava treba narod, smjeli mladenački narod, katolički narod potvrđen Duhom svetim.

Ali ima društava, koja imaju odviše članova. Pobjeda vojske stoji više do toga, kakovi su vojnici, a ne, koliko ih ima. I danas vrijedi Herodotova riječ o porazu vojske perzijskoga cara Kserksesa: Sav je svijet znao a naročito kralj, da je bilo mnogo ljudi, ali malo muževa. *Previše je naroda, govori Gospodin na nebu, kod mnogih katoličkih priredaba: Odviše radoznalih, statista, onih, koji idu kud i drugi, tolikih, kojima se pune protokoli i izvještaji. P r e m a l o p a k p r a v o g a n a r o d a, p r a v e z a s t a v e! P r e m a l o m u ž e v a!*

Najveći su neprijatelji katoličkoga pokreta članovi katoličkih društva. Mislim najprije *na katoličke kukavice.* »Tri četvrtine svega zla, što se u svijetu događa, biva od strašljivosti.« To je moderna upravo katolička pojava, koja se može opažati u vojarnama, radionicama, uredima, školama, uredništvima i otpravništvima i drugdje. Kao bolest množine ne nalazimo je drugdje nigdje. *Nema židovskoga straha. Nema protestantskoga straha. Nema liberalnoga, kapitalističkog i socijalističkog straha.* ***P o s t o j i s a m o k a t o l i č k i s t r a h.***

Katolička pošast straha traži svoje žrtve svagdje: kod političara, pisaca, upravitelja društava, naročito kad se o novcu radi. Prodire i u svetište. Boje se ljudi bez-

uvjetne načelnosti, boje se da čisto katolički govore, boje se javno ispovijedati svoje uvjerenje. Boje se ljudi javnoga mišljenja i njegovih svećenika, profesora i urednika, boje se bezbožnog kapitala i svemožne države. *Svemu je kriv strah. On je otac modernizmu, sklonosti za kompromisom a baka otpadu, izdaji, bijegu.*

Zašto ima među katolicima toliko kukavičluka? Jer *si nijesu svijesni svoje snage.* A svijest o snazi je spala, jer je *oslabilo uvjerenje o apsolutnoj savremenoj potrebi katoličke vjere, istine, koja jedina spasava i pobjeđuje,* jer je oslabilo uvjerenje, da će budućnost biti ili katolička ili nekatolička.

Ponovite često u svojim društvima prvi, drugi i deveti članak Vjerovanja apostolskoga. Vjerujte, da jest svemogući Stvoritelj, vjerujte, da još nije završena povjesnica i da će se neprestano obnavljati Božji državni prevrati, pred kojima će pasti na koljena narodi i vladari. Vjerujte, da ima Ime, kojemu treba da se sve klanja i da ima grad, koji jest središte svjetske povijesti i bit će. *Usađujte u sebe i u svoje prijatelje nasavladljivo povjerenje u Boga, u Rim i u samoga sebe.*

Njegujte pravi, na poniznosti i vjeri osnovani *katolički ponos* i imate lijek protiv katoličkoga straha. Vaša društva neka imaju toliko muževa, koliko članova imaju. Hrabri budite, dragi prijatelji! Neka se viju vaše zastave na vjetru! Bog Vam je dao *ispravnu kičmu.* Ne sagibajte je! Bog vam je dao *vedro čelo.* Pokažite ga! Bog vam je dao *dvije noge,* vaše su. Na njima stojte! Bog vam je dao *usta,* vaša su. Govorite! Budite pravi, jaki narod uz zastavu!

Ne trebamo podmitljivih, netrebamo potkupljivih! Svijet je postao tržište, a na sredini se uzdiže kao idol

stvarna politika. Religija i konfesija su mu burzovni predmet. Vjerovanje se udešava prema onome, koji posao daje i prema plaći. *Novac gospoduje nad dušom.* Sporedna je stvar, pruža li nam se kruh zamotan u katoličkom, liberalnom ili socijalističkom programu! Tko najviše nudi dobiva ne samo radnu silu već i savjest. Zla su vremena za one, koji vjerno stoje uz zastavu.

I katolička mladež zna, da je ljudima kruh potreban. Ali mi nijesmo samo zato ovdje, da kruh jedemo. Mi živimo i od ideja i to od ideja u prvom redu, *od duhovnoga Kruha katoličke istine, koji je stvarniji, realniji* od svake stvarne politike, vredniji od svakoga narodnoga blaga! Prodati i mrvicu toga kruha je simonija. *Jer istina je nešto božansko, sveto, vječno.*

Tko je pod katoličkom zastavom, mora *rušiti zlatno tele. Bolje je biti slobodan prosjak nego sit i sav u zlatu rob.* Nama trreba *ćudoredne obnove u duhu* Asiškoga Siromaha. *Franje a ne Jude! Nada sve je ideja, istina, duša!* Ne prodavaj se!

Još jedno: *ne budi lijenčina!* To je treća vrsta neprijatelja u vlastitom taboru — *sveci crkve, koja spava,* za koje neki pisac kaže: već izvan groba mirno počivaju. Uvijek su umorni, vazda čekaju. Prema svemu su pasivni. Oni čine katolički klub — s lozinkom: Samo da se što ne dogodi!

Drže, da danas spada na bonton navaljivati s velikom srčanosti na katoličke zanesenjake. Mladi bi morali po dva i dva ići zatvorenih očiju i ustiju pod oštrim okom guvernante. Znam, da katolička omladina može pogriješiti u svojoj vatrenoj revnosti. *Svakako postoji samo jedna Crkva, što spasava, ali nema govornika i pisaca,* koji bi bili neprevarljivi i koji bi jedini spasavali.

No ako je prerevnost grijeh, tad je onaj grijeh, koji Bog najprije oprašta.

Ima grijeha, koji je stoput veći, koji je glavni i smrtni grijeh. *To je lijenost* — religijska lijenost, politička lijenost, socijalna lijenost, *nebriga za narod i Crkvu.* Protiv *toga katolicizma u papučama i fraku valja jednom udariti bombama i granatama! Ne smije biti privilegovanih grijeha,* ni kod mladeži. Ali baš zato neka zatutnji jednom već grmljavina nad močvarom lijenosti i lagodnosti. *Ovdje je neprijatelj, a ne kod ono nekoliko odvažnih junaka!*

Katolička mladeži! Daj, neka se tvoje zastave viju — usprkos kukavicama, podmitljivcima, ljienčinama! Svjetska povjesnica dokazuje, da su oni naraštaji najdublje zaorali u njivu svojeg doba, koji su bili uvjereni, da im je taj zadatak Bog namijenio. Za velik život ne traži se ništa drugo do ideje i uvjerenja, da je ta ideja *zadaća našega življenja, da se ona mora ostvariti.*

Pa ako ti zbog toga prigovore, da tjeraš neplodnu teoriju, *sanjarski idealizam,* nasmij se, mahni glavom i pođi dalje. Vrijeme, koje se ruga neplodnim idejama, jest vrijeme *površnih glava i propadanja.* Ako se kada što veliko i uzvišeno učinilo, *bilo je to u tvrdoj vjeri u ono, što su šuplje glave prezirno nazivale teorijom.* Velika vremena govore: nemožemo uvijek pitati, da li se što izvesti ili se ne da, već valja imati na umu ono, što je *istinito, pravo, dobro, lijepo, potrebno,* ono, što treba da bude, što mora da bude! *Tako ideja postaje olujom, koja će za sobom povući opreznu, sporu praksu!*

Katolička mladeži, novi Konstantine! *Tvoja zastava zove se katolička vjera!* U njoj je pobjeda!

7. Lozinka: Katolici smo.

Ja vam sad ne govorim kao politički agitator, već kao svećenik. Ja poznajem politiku i velim vam otvoreno: što sam je bolje upoznao, to se manje u nju pouzdajem. Moderna politika je prvo oholost, drugo lakomost, treće zavist.

Samo jedno sredstvo može politiku osloboditi od teške opasnosti, u kojoj se nalazi u narodu i parlamentu. Politika se mora na svojoj smrtnoj postelji obratiti, hoće li da živi. Društvu nema spasenja, dok opet katolički duh, jedini životni duh, sve ne oživi: narod, školu, vladu ustav, zakone. I zato nije sad najpotrebnije govoriti o političkim i gospodarskim stvarima, *već o vjerskim.* Sve mora sada da upućuje na lađu u potopu, na jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. Jedan talijanski radikalni list pisao je: Non e tempo da omilie,, danas nije vrijeme za propovijedanje! Ja naprotiv mislim, da danas valja propovijedati na svim javnim mjestima, u svim novinama i na svim govornicama.

Veliki predmet: deveti članak Vjerovanja apoštolskoga! Danas hoću da znam samo jedno. Katolička omladino, ne pitam te, vjeruješ li, ali reci mi, hoću da znam, ljubiš li! Daj da ogledam tvoje bilo. Kako ti srce tuče? Poznaješ li ti onu veliku, jaku, svetu strast, koja se zove ljubav k Crkvi? I ljubav prema Kristu, vruću, žarku?

Vi ljubite Crkvu, jer znate, što vam daje njezina vjera. Ne daje vam poglede, mišljenja, nazore — ne, već vam daje *temelje, činjenice, dogme, pećinu, granit. Mi znamo, gdje smo. Mi stojimo na čvrstom tlu.* Za svaku riječ jamče nam čitavi gorski lanci autoriteta: jamči nam Bog, koji ne može prevariti niti prevaren biti, jamči nam

devetnaest stoljeća povjesnice, jamče najveći umovi, jamče nam savjest i zdrav razum.

Imamo čvrsto tlo pod nogama. *Unaokolo nas naplavljen pijesak, močvara, nestalno tlo.* Svuda nesigurno istraživanje, mučno sumnjanje. Posvud bankrot, propadanje, brodolomi. Svagdje upitnici, neriješene zagonetke. Sve se koleba, sve uzmiče, sve propada. Tako smo danas duboko pali, da moderna filosofija, modernizam, svečano izjavljuje, da uopće nema apsolutne, vječne, nepromjenljive istine. Javno navještan stečaj.

Samo katolicizam ne može pasti pod stečaj! Jedino katolicizam ne poznaje teškoće isplaćivanja. *Samo katolicizam je posve potpuna, suverena istina, iz kojega izlaze sve druge istine, što ih trebamo.* To je ono, što mladome naraštaju imponira. On traži sigurno tlo, na kojem može stajati i boriti se. Katolicizam je to jedino čvrsto tlo u nestalnostima ovoga svijeta. *I to je jedan od glavnih razloga, zašto mladež hoće da bude opet katolička.*

A zatim veli mladež: Mi smo katolici, *jer je katolicizam velika moć, koja će sutra obnoviti lice zemlji.* Samo su dvije velike sile u duhovnom carstvu: katolički Jest i revolucionarni Ne. Danas se bije ljuti boj za katoličku Crkvu, to jest za istinu, za autoritet, za red protiv nevjere, bezbožnosti, nereda, socijalne poremetnje i političke bune.

A nema sumnje, tko će u tom boju pobijediti. Pobjeda je tamo, gdje je Bog, a Bog je, gdje je Crkva. Tko lista po starozavjetnim arhivima, bit će na čistu, da Bog u svojem upravljanju svijetom ima velik plan, veličanstven sistem, a glavna misao je ona o carstvu. *Božja politika sve tako vodi, da se njegovo carstvo na zemlji čisti, obnavlja, jača i širi, dakle najprije carstvo starozavjetno, a iza njega Crkva.* Bog se ne bavi sićušnim, nepovezanim, sporednim, suvišnim stvarima. Bog ne izvodi različita djela, koja ne bi bila u vezi. On je jedno djelo stvorio i djeluje u njemu neprekidno. Sve drugo samo je priprava, građa, temelj.

Što će nam donijeti skora vremena? Ne znamo. Kad bismo to htjeli znati, morali bismo zaviriti nesamo u arhive vladinih kancelarija, već i u nebeske i paklenske arhive. No ako i ne znamo, što nas neposredno čeka, ipak znamo, što će poslije toga doći. Jerusolim će se opet sagraditi! Kad se jednoč načini bilanca o svjetskom ratu i svjetskim prevratima, vidjet će se, da je samo jedna sila nadvladala, katolicizam to jest istina, pravo, Bog, Krist, Crkva, Rim. To neka naslućuje naša mladež! Danas još možda ne shvaćaju novu mladež, koja će doći, jer se danas govori još jučerašnjim jezikom. No sutra će se pjevati po Jerusolimskim ulicama aleluja — pjesma o pobjedi! Mi to još ne znamo pravo pjevati. Tek je plaho šapćemo. No mi ćemo se dalje u tom vježbati, u pjesmi skorašnjoj, pjesmi budućnosti, pjesmi o pobjedi. I mi ćemo je pjevati, dok ne postane pjesmom svih naroda i jezika, internacionalna *pjesma nad pjesmama, pjesma ljubavi i istine.*

Znate li vi, predragi moji, zašto srce mladeži žestoko bije? Znate li, zašto žarko ljubi Crkvu? S istoga razloga, s kojega je kukavice preziru. *Mladež ljubi Crkvu, jer je mladež viteška, a viteštvo je vazda uz progonjene, Crkva je mučenica.* Golgotski zakon, zakon trpljenja, treba da je zakon Crkve, koja nastavlja život Kristov. To se pokazalo odmah u apostolsko vrijeme. Postali smo kao ludi, slabi, bili smo prezreni, proklinjani, progonjeni, psovani, piše apostol Pavao u svojoj prvoj

poslanici Korinćanima. Pisci crkvene povijesti iznose dugu čitulju psovaka, kojima su pogrdivali prve kršćane: mračnjaci, prostaci, glupani, luđaci. Baš kao i danas.

Reći će slabići: Dosta razloga da ne budeš katolik. Plemenite duše kazat će: dosta razloga da postaneš katolik. *Baš nije časno biti u crkvenoj povijesti s Judama, Kaifama, Herodima, Pilatima. Ali je časno s Kristom biti ulovljen, bičovan, ismijan, zapušten.* Pravi muževni i kršćanski ponos veli: radije dolje biti s potlačenom nedužnosti i pravednosti nego na prijestolju uz tirane i s njima. I to je treći razlog, zašto se digao jak, katolički, Crkvi vjeran naraštaj. On gleda okove, gleda zapostavljanja, gleda izuzetne zakone, gleda rug. Tad skoči na noge junačke i zakune se živim Bogom: Dosta je; ne ćemo to dulje trpjeti!

Mi mladi naraštaj i Crkva! Još jedan razlog, da ljubimo crkvu. Ona od nas nešto očekuje. Vjera, koja ne traži ništa veliko, nije velika. Ajde dakle! Katolicizam zahtijeva sve, traži potpuno. Ne dijeli srca ni skim. Hoće da zavlada na svim radnim područjima ljudskoga duha. I to je, što mora privući plemenitu mladež. To je, što potiče mnoge mlade ljude da budu katolički, samo katolički i ništa drugo. Nema ništa divnije, u svojoj visini, dubini i širini neizmjernije, što osvaja ujedno duh i volju, od tebe, sveta, općenita, stara katolička vjero!

I da još jedamput reknemo: mi ne vjerujemo samo u našu Crkvu, mi je ljubimo, jer nam ona postavlja pod noge čvrsti temelj, jer će ona biti majka nove civilizacije, jer smo mi rade uz žrtve nego uz tirane, jer je katolicizam najveličanstveniji sistem istine.

Mi mladi naraštaj i Crkva! Katolička je vjera, kako kaže Benedikt XV. u svojoj prvoj poslanici, takove naravi, da joj se ne može ni što dodati ni što oduzeti. Ili se prihvaća cijela cjelcata ili cijela cjelcata odbacuje. Ali i ako nema razlike među katolicima, što se vjerovanja tiče, ima razlike među njima s obzirom na ljubav. Ima hladnokrvni katolicizam i toplokrvni. I ako bi prvi mogao dostojati, da se nekako s teškom mukom dođe u nebo, bez toplokrvnoga katolicizma ne može se spasiti ljudsko društvo. Srce mora da bude katoličko, svaka žilica, svaka kap krvi.

To je vaša zadaća, predragi prijatelji. Vi morate nositi zublju vjerskoga oduševljenja od sela do sela, od kuće do kuće, od srca do srca. Ako usporedimo katolički pokret s vlakom, tada ste vi ložači.

Svršavam. Kada tko po svetom Krstu postaje član Crkve, mora moliti Vjerovanje i Očenaš. Želi li tko da postane vitezom katoličke omladine, mora položiti zakletvu toplokrvnog katolicizma: *Ako te kad zaboravim, sveta, katolička Crkvo, neka usahne moja desnica! Neka se prilijepi jezik moj za nepce, ako mi Crkva ne bude prvo i najvažnije u mojemu životu.*

8. Mi, klerikalci.

Klerikalizam diže glavu, pisao je ovih dana jedan radikalni list. Što je klerikalizam? Klerikalizam je neprijatelj, rekao je stari kulturni borac Voltaire. A mladi katolički pokret veli: klerikalizam je spasenje. Dakle zastava protiv zastave. *Veliki duhovni bojevi od jučer, danas i sutra jesu borbe klerikalizma i antiklerikalizma.*

Što je klerikalizam? *Program.* Taj program ima tri riječi: Papa, biskup, svećenik. S tim trima katolicizam

stoji i pada. Što je antiklerikalizam? Program. I taj pro-gram ima tri riječi: borba protiv Pape u internacionalnoj politici; borba protiv biskupa u unutrašnoj, narodnoj politici; borba protiv župnika u gradskoj i seoskoj politici. To je mjera. Toliko smo katolički, koliko smo s tim trima. Svatko je toliko protukatolički, koliko je protiv te trojice.

Katolička omladino, *kakova je tvoja vizit-karta? Mi smo klerikalci!* To se mora glasno reći. Među katoličkim narodima ima pokret, i taj je pokret jači nego mi mi-slimo. Taj pokret hoće da *otme klerikalizmu politiku*: župnik ne smije da se bavi politikom, jer ona ne spada na njega! Taj pokret hoće da otme *klerikalizmu radni i gospodarski život.* Popovi ne znaju, što tišti radnika, se-ljaka i obrtnika.

Hoće da *otme klerikalizmu katoličku štampu:* Ima krajeva, gdje biskupi i svećenici gotovo nemaju riječi kod takozvanih katoličkih novina i gdje politički stranački odbori, dionička društva ili poslovnice sebi prisvajaju ne-ograničenu vlast. Taj pokret hoće *da otme klerikalizmu školu:* ima katoličkih vođa, koji postaju nervozni, kad Crkva rekne svoju odvažnu i odlučnu riječ. Ima naročito među obrazovanim katolicima takovih, koji, kako je re-kao Pijo X. u svibnju 1914., hoće da budu katolici i svo-jom se vjerom ponose, a ipak smatraju svojom najvećom uvredom, kad ih nazovu klerikalcima. Vi vidite, prijatelji, kako je pravo, kad snažno i jasno velimo i osobito na-glasujemo: *mi, klerikalci!*

Zašto biva *katolička mladež sve klerikalnijom? Jer vjeruje.* Katoličkog svećenika ne smijemo samo narav-nim očima gledati. Ako ga naravno promatramo, dijete je svoga naroda, s određenim sposobnostima, sklonostima, s određenim nesavršenostima i slabostima. Po koja stara bakica može biti i pobožnija od svećenika. Mnogi župlja-nin mogao bi biti obrazovaniji od svoga župnika. Mnogi svjetovnjak i vođa možda je više učinio za katolički po-kret od svoga župnika. Sve to dopuštamo.

No ako unatoč tome postavljamo katoličkoga sve-ćenika na čelo katoličkome pokretu, ako smo uvjereni klerikalci, biva to zato, jer mi gledamo katoličkoga sve-ćenika očima vjere, gledamo u njemu namjesnika Božje-ga, djelitelja milosti, službenog propovjednika istine, pa-stira, onoga, koji dijeli blagoslov. Velimo s blaženim žup-nikom arškim, velikim francuskim apostolom: *Iza Boga je svećenik sve u djelu spasenja.* To je duhovni svjetski zakon. I bili mi državni predsjednici ili generali moramo računati s tim svjetskim zakonom. Mi vazda trebamo svećenika. Moramo biti klerikalni.

Određeni duhovni vođa naroda je svećenik. A ne go-spodin profesor, ne učenjak. Gospodin profesor je dosad uživao golem ugled, naročito u Nijemaca. Sve ga je gle-dalo kao sveznajućega i svemogućeg. Neprevarljivost se Pape nijekala. Ali sve se pokoravalo tobožnjim nepre-varljivim riječima profesora. I svijet se bojao njegovih izopćenja. »Profesor N. piše!« I time bilo je sve svršeno. To bijaše, veli neki pisac, njemačka narodna bolest, a ja dodajem, da je »profesor«, učitelj bio evropska bolest, učitelj ne onaj dobri, stari, već umišljeni, moderni, koji ni u što ne vjeruje do u samoga sebe.

Učitelj, od onoga na visoki mškolama do onoga u pučkima, doveo je moderno čovječanstvo na rub propasti svojom nevjerom, svojom slobodoumnošću, svojim ma-terijalizmom. Hoće li se koja zemlja upropastiti, rekao je pred 150 godina Fridrik Veliki, tad treba njezinu

upravu predati filozofima, dakle liberalnim učiteljima.
prije 100 godina napisao je duhoviti de Maistre: Ako
na svijetu što izvjesno, tad je po mojem mišljenju iz
vjesno to, da znanosti, to jest učitelju nikad ne pripad
da vodi ljude. Značilo bi, da smo s uma sišli, kad b
držali, da je Bog profesora pozvao, da nas pouči, što j
On i što Mu dugujemo.

To je, mladi prijatelji, ono, što je naslutila katolič
omladina u doba državne nastave i državnog učitelj
Narod mora imati vođu. Taj vođa je katolički svećeni
pošto je liberalni učitelj očito pokazao svoju nesposob
nost. Vodit će jedan ili drugi. Katolička omladina veli
ako nam valja birati među dvojicom, tada nije tešk
odabrati: *bit ćemo klerikalni.*

Oznaka klerikalnog duha u mladeži je *poštovanj*
svećeničke časti. Uljudan biti prema svakome: to je pra
vilo bujskuta. Mi smo protiv bujskutstva, jer je on
sredstvo u framazunskim rukama, kojim hoće da mlade
malo pomalo otmu Crkvi. Ali rado priznajemo, da j
uljudnost, poštovanje dostojanstva čovječjeg u svakom
čovjeku bez izuzetka jedan od prvih zahtjeva kod odga
janja mladih ljudi. Naši mladi ljudi ne smiju imati n
sebi ništa neotesano, drzovito, prosto. Osobito u vlada
nju prema svećeniku. Mladi klerikalac veseli se, kad
sretne svećenika. Njegov pogled govori: ja ljubim sve
ćenike. On pozdravlja svećenika i pred antiklerikalcima
Onda i prije. Njegov pozdrav je ispovijest vjere.

Oznaka klerikalnoga duha u *mladeži je viteštvo.* Vi
teštvo je neustrašivo branjenje preziranih, progonjeni
Poznatome švajcarskom narodnom vođi ovako govo
majka u oporuci: Sine moj, *budi uvijek uz malene, slab*

odbačene. Većina političara ne mari za takovu oporuku. Premalo se iplaćuje.

To većma mora ona prožeti naše meso i krv. Pokret za slobodu, kao što je naš, treba da je već zato klerikalan, jer katolički svećenik redovito pripada progonjenima. To je dosta, da svećenstvo branimo u društvu, u radionici, u gostionici, u vlaku. U toj stvari treba da smo sveto osjetljivi, kršćanski nervozni, te da reknemo: *toga ne podnosimo!*

Oznaka klerikalnoga duha u mladeži je *poslušnost prema Crkvi.* Već se sto godina neprestano govori o kojekakvim slobodama. Čime je to urodilo? Društvo se ljudsko raspada, ponestaje svakoga reda, posvud revolucija, anarhija. Svakako slobode mora biti. Bez nje ne mogu biti ni pojedinci ni države. Ali danas valja više no ikad govoriti svagdje i svakome o autoritetu, redu, poslušnosti, dužnosti. *Katolicizam jest red.* Klerikalac je čovjek od autoriteta i stege. *U prvom redu najsvetijeg od svih autoriteta, crkvenoga.*

U svakoj župi treba *da bude posve pouzdana četa, koja se ne će nikad buniti, već vazda svoju dužnost savjesno vršiti.* Ta četa neka bude ma i samo od 12 ljudi. Župnik, koji ima tih 12 ljudi, četu za obranu i navalu, može da učini velike stvari u svojoj župi. Dragi moji mladi prijatelji, pođite kućama u svojoj župi i osnujte svome župniku takovu četu. A ako imate što protiv svoga župnika, recite mu otvoreno u lice, ali ne iza leđa. Tu nema grijeha. A ako se sa svojim župnikom ne možeš složiti u kojem pitanju, a misliš da imaš pravo, pričekaj, doći će i tvoj čas. Nemoj spletkariti i buniti se protiv svoga župnika! *Klerikalizam je stega.*

Napokon oznaka klerikalnoga duha u našoj mladeži *je pouzdanje*. Svi znamo, da je vrijeme među školom i kasarnom, doba bure i vrijenja, kušnje i odluke. Što će čovjek biti u vremenu i vječnosti, to je redovito u tim godinama u znoju lica svoga skovao. No kako nije sve, što se u to doba učini, remek-djelo, već ima štošta nesolidno, manjkavo, pogriješno, neuspjelo, čega se čovjek stidi, *zato se mladež skriva i potajno radi*. Otud u to doba i ono *bježanje od svećenika*.

To ne koristi. Tko se sakriva, odaje se.

Svećenik je mnogo ljudi upoznao, a da ne bi progledao onoga, koji bi rada da ostane neprepoznat. U doba bure i oluje čovjek najviše potrebuje vođenja i pomoći, svjetovanja i upućivanja. Najopasniji je antiklerikalizam kod mladeži. Zato treba da bude mladež klerikalna zbog sebe i zbog naroda. Mladež, koja s pouzdanjem dolazi svećeniku u ispovijedaonicu i župski stan, neće propasti. I stoga, mladi prijatelji, hoćete li da budete klerikalni, budite i u tom smjeru, nesamo u velikoj vanjskoj borbi, već i u unutrašnjoj. *Vanjski klerikalizam bez unutrašnjega ništa ne vrijedi.*

Mi, Klerikalci! Dragi moji, Klerikalizam nijesu stepenice, po kojima bi se mogli popeti svećenici do vanjske časti i vlasti. Kad bi to bio klerikalizam, tad bih ja bio prvi antiklerikalac. Ništa toliko ne škodi katoličkome svećenstvu, koliko neevanđeosko i neapostolsko gramzenje za vanjskom moći. Mi ne ćemo da sjedimo na svilenim stolcima. Ne ćemo da počivamo na mekanim jastucima. Ne ćemo da budemo velika gospoda.

Znamo iz povjesnice, da nam sve te stvari ne donose dobra. Mi hoćemo da dalje radimo kao priprosti učenici

Krista, koji križ nosi. Ali u drugu ruku smo uvjereni, da se *sreća zemalja osniva na nerazdruživoj ljubavi i vjernosti među svećenstvom i narodom ,prema tome na klerikalizmu*. Svećenstvo i narod treba da budu jedno. Što je Bog združio, čovjek ne smije da rastavlja; pa ni u tom.

Svaki antiklerikalizam vodi propasti, dolazi od vraga i vodi vragu. To je dokazao svjetski rat, rasulo čitave moderne kulture. Ne možemo da dosta istaknemo: *kad je veliki svjetski rat buknuo, nije u Evropi bilo ni jedne klerikalne zemlje i ni jedne klerikalne vlade.* Svakolika politika bila je onda antiklerikalna. Rat je njezino djelo. I kad cijeli svijet postane pustinja, tad će opet svećenike zvati, kao u doba poslije seobe naroda, da stvaraju novi svijet. Taj će svijet biti klerikalan. Jest, ovajput dobro je proricao antiklerikalizam, koji umire: *Klerikalizam diže glavu.*

9. Na frontu!

Bili bismo veći, *kad bismo bolje poznavali svoje velikane*. Ne bi nam više imponirale moderne veličine. Ako je danas dužnost katolika, da bolje upoznavaju junake iz katoličkih prošastih vremena, tad valja da se u ovo ozbiljno prelazno doba upoznamo s čovjekom, koji je stajao među starim i novim vremenom kao putokaz, pokazujući nove puteve. Mršav, jak, plemenit, čist, priprost, odlučan stoji pred nama. Sav bio obuzet svojim određenjem. Glas mu je oštar kao mač, jak i ozbiljan, a ipak ljubak. Svuda ide samo za svojim ciljem. Ništa ga ne može smesti. Znamo, da je to Ivan Krstitelj.

Ivan treba da bude ljubimac katoličkoga omladinskog pokreta. U njegov grb napisao mu otac: *Praeibis!*

ići ćeš pred licem Gospoda. Služba Ivanova je *pripravljati put*. Ivan je onaj, koji ide naprijed. Što moraš ti biti? *Onaj, koji ide naprijed, preteča. Dakle ne onaj, koji ide uz druge niti onaj, koji ide iza drugih.* Tvoj napis u grbu mora biti: Praeibis! Naprijed!

Ima jedna bolest, koja se zove agorafobija, — hrvatski bi rekli strah radi velikog prostora. Tko na toj bolesti boluje osjeća, stegnuta prsa i spopada ga neki strah, koji sam nemože opisati, kad se nađe na mjestu, gdje nema ili gdje je puno ljudi. Tjeskoba može da bude tako velika, da se smjesta ni maknuti ne može.

Agorafobija na religioznom i moralnom području postala je boleśću, od koje boluje katoličko mnoštvo. Svagdje nas spopada, na ulici, u radionici, u crkvi, na vlaku. Nemamo smjelosti da sami idemo naprijed. I čudnovato: religiozna i moralna agorafobija je *u prvom redu bolest baš muškaraca.*

Tu čudnu bolesnu pojavu kod našeg muškog svijeta moramo ukloniti — to je već davno svakom jasno — najprije *euharistijskim i marijinskim sredstvima.* Dakle kongregacijom, koja ljude, koji su naučili hodati, uči naprijed ići. Poučaje ih da pođu Ivanovim korakom, a to je dobar primjer i odlučna riječ. Ivan ne poznaje agorafobije. Svuda on ide ravno za ciljem. *I kongreganist je Ivan.*

Danas mi trebamo prednjaka, preteča. Oni, koji idu uz druge i za drugima, slijedit će ih već. S junakom bit će svi junaci. Želimo li napredovati u svijetu, u Crkvi, u državi, u društvima, tad nekolicina mora sa zastavom u ruci kao u ratu naprijed jurišati. Tu nekolicinu sa zastavom u ruci odgojiti, držim, *da je zadaća kongregacije.* Praeibis! Katolička omladino, na frontu! Kad bi nam

uspjelo, da na svako važno mjesto postavimo pravog preteču, katolička navala bi mogla govoriti o više dobivenih bitaka. Molite, da nam Bog dade *malu četicu onih, koji će put utirati,* da nam dade neustrašivih Ivana, Katolika od fronte. Molite se da nestane katoličke agorafobije.

Na frontu u Crkvi! Muškarac, pozvan da bude prvi borac u kraljevstvu Božjem, povukao se u posljednje redove. Ludo je i praznovjerno mišljenje, da je samo za žene i djecu da budu katolički, iskreno pobožni. Muške šije i muška koljena odviše su ukočena da se prignu! Muška srca prehladna su da se oduševe! Muški jezici prespori su da se često mole! Muške noge preteške su da pretiču! Katolička mladeži! To je zabluda. To je moderno praznovjerje.

Muškarac nije Bog. I muškarac je stvor. I Adama pritište istočni grijeh. I muškarac mora sklapati ruke moleći za pomoć. Nema dvostruke vjere, vjere za muškarce i vjere za žene, nema vjere povučene, suhe, zatvorene u sobici i vjere više otvorene za javnost. Nema dvojakoga morala, morala za gospodu i morala za žene, morala širokih rukava, slobodoumnoga i strogog morala. Bog je Bog za sve. A čovjek je čovjek. Dakle jednaka vjera za sve. Jednak moral za sve! Jednaka sredstva milosti za sve!

To biva sve jasnije. Nova mladež dolazi iz *posljednih pričuva (zaleđa) u prve bojne redove.* Do toga je moralo doći, čim se počela proučavati povijest vjere. Što dokazuje povijest obaju zavjeta i Crkve? Vjera je za sve ali *pravi, službeni nosilac i zastupnik vjere je muškarac.* Muškarac postaje svećenik, žena nikad. Veliki vođe staroga zavjeta bili su muškarci. Krist je došao da spasi svijet. On daje prednost muškarcima. Muškarci najprije

dolaze k jaslicama. Prvi su muškarci, koji *priznavaju internacionalno kraljevstvo Kristovo.* Muškarci postaju apostoli. Istom onda kad se vjera izrodi i počima se raspadati pojavljuje se žena na propovijedaonici.

Službeni zastupnik vjere jest dakle muškarac — i danas. On mora da iznova zadobije svoje odlično mjesto na vjerskom polju. Iz posljednih redova opet u prve. Muškarci treba da budu katolici od fronte, i u službi Božjoi, molitvi, primanju sv. sakramenata i praktičnom Kršćanstvu! Praeibis.

Na frontu i *s odlučnom riječi!* Mnogi čine jedno, a da ne čine drugo. Jedno pripada drugome, *djela riječima, riječi djelima.* Ne valja dakle reći: riječi su samo riječi. To nije istina. *U ljuski riječi nalazi se sjeme misli.*

Godine 1788. pisao je Lafayette *o pripravama za revoluciju:* imamo samo jedno sredstvo, naime da prigovaramo. No to sredstvo, naoko najslabije, bilo je najjače. Prigovaralo se uvijek, svagdje, glasno, tiho — i pobjedilo se. »Svaka revolucija bila je najprije misao u duši pojedinca.« Mi ne ćemo nikad upotrebljavati revolucionarna sredstva, ali ćemo uvažavati zakon uspjeha u životu naroda. Pošto smo uvijek molili i za istinu trpjeli, *moramo uvijek o njoj i govoriti.* Naglasujem: uvijek. Jer nije dosta, da se o nečemu samo jedamput govori. Moramo govoriti desetput, stoput, tisućput na svakojaki način, kod svih mogućih prilika, svima mogućim ljudima, dok to ne postane samo po sebi razumljivo i javno mišljenje.

Mi moramo dati duha vremenu; mi izdajemo lozinke. Mi moramo toliko puta udarati, dok se ne sruše stari kumiri. Moramo tako dugo sijati, dok ne nikne dobro sjeme.

Sa financijalnog stajališta nije to uvijek probitačno. Redovito bi bolje prolazili, kad ne bi ništa govorili, što je nemoderno i neugodno. *Oni, koji mudro šute, najbolje napreduju i najbolje posluju.* Posao je obično kriv, da se stvari Božje i crkvene zapostavljaju. *Lakomost je korijen svakome zlu* i najčešći uzrok, da se ono propušta, što bi trebalo učiniti. *Načelna otvorenost škodi dohocima, i dohoci škode načelnoj otvorenosti.* Dvjema se gospodarima ne da služiti. Katolička mladež ne smije, gdje se radi o stvari Božjoj, zbog materijalne koristi, slijediti premudri i obzirni etapni katolicizam. Potlačeno pravo i ruglu izvrgnutu istinu moraju junački braniti svi muškarci, svi kršteni, svi potvrđeni, naročito svi kongreganisti. *Na frontu, prijatelji!*

Kako dugo? *Dok ne pobjedimo!* Elizej je umirao. I Joas, izraelski kralj, pođe k njemu dolje i plačući pred njim govoraše: Oče moj, oče moj. Kola Izraelova i vozač njegov! A Elizej mu reče: donesi luk i strijele! I kad mu donese luk i strijele, reče kralju izraelskome: metni ruku svoju na luk! I kad on metnu ruku svoju, metnu Elizej ruke svoje na ruke kralju i reče: otvori prozor s istoka! I kad otvori, reče Elizej: pusti strijelu! I on pusti. A Elizej reče: strijela izbavljenja Gospodnjega i strijela izbavljenja od Sirije; jer ćeš pobiti Siriju u Afeku, dokle je ne zatreš.

I reče: uzmi strijele! I kad uze, on mu opet reče: udri strijelom u zemlju! I kad udari tri puta pa stade, rasrdi se na nj čovjek Božji i reče: da si udario pet puta ili šest puta ili sedam puta, razbio bi Siriju sasvim: a sada ćeš je samo tri puta razbiti.

Katolička mladeži, *neumorno se bori protiv svega zla, dok ga sasvim ne uništiš!* Ne štedi strjelica! Ustraj

na fronti! Rat svim polovičnima! Livingstone rekao je jednom: Bog je stvorio bijelce i crnce, a vrag je načinio polutance. To dakako doslovno nije istina. Ali to je istina: *Bog mrzi polovičnost. Bog hoće potpune ljude.*

Ideal potpuna čovjeka je Marija! Što smo većma marijini, to smo više ljudi. Marija je jakost. Što smo više Marijini, to smo karakterniji. Marija je vrgla mjesec pod noge. Što smo više Marijini, to odlučniji. Marija je razmrskala zmiji glavu. Što smo većma Marijini, to smo naprednili. Marija je zvijezda Danica čovječanstva. Što smo više Marijini, to smo euharističniji. Marija zna samo za Isusa! Što smo više Marijini, to smo većma papinski. Marija je mati Papama. Drugo nam ne treba. *S Marijom i našom dobrom voljom možemo pol svijeta obratiti.*

Ali dakako uz uvjet: *Moramo na frontu!*

10. Sakramenat jakih.

Mi nijesmo bogovi. Nijesmo vječni, sveznajući, svemogući. Time, što jesmo, što živimo, što se krećemo ispovijedamo, da smo ovisni o jedinome posve neovisnom. *Ovisni smo o Božjoj volji, Božjem zakonu, Božjoj riječi, Božjoj ljubavi i Božjoj srdžbi.*

Sanjati o neovisnosti je ludost. I kad moderni ustavi govore o slobodi vjere, savjesti, štampe i pri tom razumijevaju nezavinost od Božje apsolutne volje i Božje apsolutne istine, tad je to ludovanje, koje nadilazi svako ludovanje. To je anarhija, koja potkapa sve temelje reda i pod njih meće bombe.

Ali zavisnost o Najvišem dade se lijepo i dobro složiti sa svetom, ponosnom nezavisnosti od svega, što nije

Božje. Mi prigibamo svoja koljena pred Bogom, podvrgavamo Njemu svoj um i svoju volju, slušamo svaki autoritet, *koji ima na čelu Ime Božje.* No u svemu drugom smo nezavisni. Pouzdajemo se u sebe. Smjelo koracamo k svome cilju. Stojimo na svojim vlastitim nogama. Svijet je pun robova, i *nažalost pun katoličkih robova.* Na našoj mladenačkoj bojnoj zastavi neka je napisan prvi naš zahtjev: *dolje sa svakim duševnim ropstvom!* Neprijatelji nam se rugaju, da smo sluge. Osjetit će to oni, koji na nas mrze!

Euharistija je uz Potvrdu sakramenat jakih i nezavisnih. *Katolički omladinski pokret je ili euharistijski ili ga nema.* On živi od kruha života ili je mrtav. Kažemo, da smo kršćani. Što je Kršćanin? *Onaj, koji od Krista živi.* Temeljna nauka naše vjere, koja se čestoput zaboravlja, a bez koje se slabo razumije naša vjera, jest nauka o prvom i nasljednom grijehu. Naša je narav od Adama otrovana do kosti i krvi. *Revolucionarna krv,* koja je pružila ruku za zabranjenim voćem, još uvijek kola našim žilama i uzrokuje svu silu bojeva. Stari Adam nije svladan, dok ima u nama kaplje njegove krvi.

O tom se dakle radi, *da se Adamova krv zamijeni Kristovom krvi.* O tom se radi, da dok živimo naročito u odlučnim mladenačkim godinama *obnavljamo krv.* Zato se pričešćujemo. Krv, o kojoj ovisi zdravlje i snaga, tvori se hranom. Zaista, zaista vam kažem, ne budete li jeli tijela Sina Čovječjega i pili njegove krvi, ne ćete imati života u sebi. Krist ne će da samo u nj vjerujemo i da ga slijedimo, već hoće da ga u sebe primamo, da ga blagujemo, pijemo — da bude kao naša krv. Sv. Pričest nije samo religiozni obred, pobožna vježba. *Ona je više, ona je život, snaga, zdravlje.*

Na ovom svijetu nema ništa potrebnijega od kruha. Nema za čovjeka ništa potrebnijega, pošto se preporodio vodom i duhom Svetim, nego da se *hrani nebeskim kruhom*. Kruh daje krv. Krv je život. To vrijedi za tijelo i dušu. Dugo bijaše u običaju, naročito kod muškaraca, liječiti se religioznim gladovanjem. Četvrt godine, pola godine, cijela godina prošla je bez Pričesti. Pa što se dogodilo? Jednako kao kad narod dovoljno ne uzima kruha i mesa. Nastupiše: religiozno preslabo hranjenje, religiozna sušica, religiozna slabost, religiozno umiranje. *Kad nema kruha, muškarci postaju kao sjene.* Smrt od glada viri iz očiju mladeži. Padaju kao muhe.

U crkvenoj povijesti susrećemo se s jednim opasnim krivovjercem, rekao bih, đavolskim krivovjercem. Čovjeka učinio je bogom tvrdeći, da čovjek može sam po svojoj snazi, bez milosti Božje, biti jak i postati srećan. Crkva je iz svoje zajednice istjerala krivovjerca. Tko niječe *potrebu milosti,* niječe potrebu otkupljenja, a tko niječe potrebu otkupljenja, *niječe potrebu kršćanstva. Kršćanstvo je vjera milosti.* Već je više od 1000 godina, kako je Pelagije istrunuo u grobu. Ali naše je doba posve zadojeno tom starom krivom naukom. Moderni su Pelagijevci; oni su protivnici kršćanske nauke o milosti. Pelagijanizam je *nada sve pogibao za današnji katolički mladenački pokret.* Mladež rado misli, govori i radi, kao da može svojom snagom sebe i svijet izbaviti iz nevolje. Zaboravlja na onu Isusovu, koju su stoljeća potvrdila: *Bez mene ne možete ništa činiti!*

Svrha je Euharistiji *jako kršćanstvo!* Što je Kršćanstvo? To se sveto ime nije nikad toliko zlo upotrebljavalo koliko danas. *Licemjeri i varalice* — a pun ih je svijet — nose kršćansku krinku. Što je pravo, jako kršćanstvo?

Vjera u svaku Kristovu riječ i nasljedovanje Krista. Tko to ne će, a ipak nosi kršćansko ime, taj je komedijaš. Njemu je kršćanstvo pusta riječ. Kršćanstvo, koje nije živo, je izrod, okamina, koja spada u muzej.

Što dakle hoćemo? Što moramo htjeti? *Da se oživotvori program Očenaša.* Da se Ime Božje sveti po čitavom svijetu. Da kraljevstvo Božje, kraljestvo katoličke Crkve, bude svjetsko kraljevstvo, u kojem bi se sva plemena, sva koljena, svi jezici, svi staleži udomaćili. Da volja Svevišnjega bude zakon. Da svi ljudi svaki dan dobivaju kruh, kruh pšenični i kruh istine. Da mir vlada među ljudima. Da moć zla bude sve slabija. Što dakle hoćemo? Sve! *Jako, potpuno kršćanstvo,* koje će vladati unutrašnjošću i vanjštinom! U prvom redu u našoj unutrašnjosti!

Mi smo politizirali. Politika je gotovo svagdje bankrotirala. Ni u kojoj zemlji na svijetu nema zdrave, jake politike. Pouzdavali smo se u štampu. Naša nas nada općenito prevarila. Osnovali smo bezbrojna društva i u njima do promuklosti govorili. A sada svuda se govori, da smo se preračunali! *Dohoci, duhovni dobici, manji su od izdataka.* Ne napredujemo! Mnogo smo se namučili sitnim i spoljašnjim radom. Prevarili smo se unatoč našoj dobroj volji. *Kuće se i naraštaji ne grade odozgo dolje, već odozdo gore.* Moramo više raditi na temelju, nego na krovu i pročelju. Što je bilo uvijek istinito u crkvenoj povijesti, i danas je: *po reformi samoga sebe do reforme svijeta!* Katolički svetac spašava čovječanstvo, *unutrašnji čovjek, potpuni čovjek.* Proklestvo je našega doba, što kida iz cjeline, što se gubi u vanjskom specijaliziranju!

Moderan čovjek radi na dijelu a ne na cjelini. Ne

cijeli brojevi, već česnici. Nikakove ličnosti samo odlomci. Nikakovi ljudi, samo djelomični. *Nikakovi čelik-karakteri, samo slabići.* Crkva katolička želi ono, što je sposobno da živi, dakle cjelinu. Čim čovjek okrene leđa katoličkoj Crkvi, ne vidi više cjeline. Danas ima reformatora vanjštine i specijalista. Specijalizam je napo istina — napo zabluda. Moderni specijalistički duh od najboljih stvari vari otrov, da upropasti ljudsko društvo. Taj duh ne može da bude razborit. On sve na zlo upotrebljava i sve pretjerava. Iskleše tu i tamo po koji dobar kamen, ali ih ne može sastaviti. Nema naime plana ni duše, nema smisla za sve, smisla za cjelinu.

Sv. Pričest i s njome združeni unutrašnji molitveni život je najbolje sredstvo, da katolički pokret ne bude samo spoljašnji, da ne bude specijalizam bez duše. Najprije kršćanstvo. Potrebni vanjski katolicizam doći će već sam po sebi.

Sv. Pričest je sredstvo protiv praznoga katolicizma masa, koji se osniva na krivom mišljenju, da u Božjim stvarima odlučuje veliki broj. Javna manifestacija katoličkog duha diže oduševljenje i *suzbija ljudski obzir.* Ali velikim skupštinama i vjerskim demonstracijama nije još sve učinjeno. Može netko sudjelovati kod tih manifestacija a ipak biti zao kršćanin i zauvijek propasti. Bogu ne imponira veliki broj. *Za Boga postoje samo duše a ne brojevi.* Odlučuje samo ono, što je svaki pojedini. Sve stoji samo do ličnosti i njezine unutarnje vrijednosti. *Jedna jedina ličnost može gdjekad više učiniti za katoličku stvar nego 10.000 članova.*

Veliko je zlo, kad se sv. sakramenti primaju bez misli, šablonski. Da Euharistija proizvede nove katoličke junake, spremne na sve, i na samo mučeništvo, treba da

mladež pristupa k Stolu Gospodnjem s velikom ozbiljnošću i sa sviješću, da o tome sve ovisi. Sve stoji do duha. *Bude li se katolička mladež znala pričešćivati, tad će znati i pobjeđivati.*

Latit ćemo se posla. Ali nikad ne ćemo zaboraviti, da prije posla moramo jesti, *dakle i pričešćivati se.* Inače bit ćemo katolički brbljavci. Pa ako razumijemo, da je hrana potrebna i za svrhunaravni život, razumjet ćemo i to, da *nam hranjenje mora biti običajno.* Hrana djeluje, ako se trajno uzima. Od jednoga komada kruha ne razvijamo se do čovjeka, *od jedne hostije ne postajemo junaci. Ponavljamo: katolički mladenački pokret bit će euharistijski, ili ga ne će biti.* On živi od kruha života ili je mrtav. Sakramenat jakih je njegova jakost.

11. Izvor našoj snazi.

Jedan moderni socijalni političar s pravom veli, kako mi sa svim svojim vanjskim reformama samo zamatamo gnojavu ranu, a da bolesni društveni dio nikako ne liječimo. Sa svojim socijalnim zakonima i uredbama nalik smo na zdravstvo na bojnom polju. Zavijamo zadobivene rane, ali ne prestajemo ratovati. Srpom siječemo korov, ali ga ne čupamo. Gradimo nasipe protiv poplave, ali ne reguliramo.

Zaista bavimo se socijalnim i političkim nadriliječništvom i mazanjem. Obnoviti krv čovječanstvu ne umijemo, jer je to tajna vjere. Ne postizavamo svrhe, jer zmiji mjesto da glavu odsječemo, kidamo rep. Pravo ćemo onda liječiti, kad pođemo do samoga izvora. Majka svih reforma je reforma čovječanske krvi po obitelji. *Ako*

se obitelj ne obnovi i ne postane opet kršćanska, najsjajniji pokreti mladeži ne će uspjeti i uskoro će počivati na groblju povjesnice.

Novu obitelj, koja će nam dati nove ljude, mora u duhu vjere stvoriti katolička mladež. Liberalizam, internacionalna moderna zabluda, otrovala je i obiteljski život. Kao što klerikalizmu oteše znanost, umjetnost, politiku gospodarstvo, tako oteše i obitelj. Koliko je pobožnih običaja nestalo iz domova. Duh, zrak, štono riječ kućna atmosfera postala je drugačija. Tko ima katolički njuh sv. Klementa Hofbauera odmah osjeća, čim je prekoračio čiji kućni prag.

Svrhunaravno posvećenje, koje je nekad dom pretvaralo u svetište, nestalo je. Sve je postalo naravno, čisto ljudski, svjetovno, profano. Ispunila se Luterova riječ, da je obiteljski život kao svaki drugi svjetovni posao. Tada, pred 400 godina, kad je bačena ta revolucionarna riječ u svijet, nije nitko slutio, da će postati duhovnim potresom i da će raskopati ljudsko društvo.

Nova obitelj, koju će nam donijeti novi ljudi, mora opet postati svetište. Sv. Pavao pišući Efežanima o katoličkoj ženidbi veli, da je to velika tajna u Kristu i Crkvi. Katolička obitelj je iz naravnoga reda podignuta u viši, svrhunaravni. Ona je religiozna stvar. Katolički je brak iza crkve, kuće Božje, i samostana, kuće djevičanstva, najčasniji na ovom svijetu. Svrha je kršćanskoj ženidbi da odgaja djecu Božju. Obitelj je odredio Bog, da napuči kraljevstvo Božje na zemlji, Crkvu, i kraljevstvo Božje na nebu. Obitelj je predvorje Crkve i općinstva svetih! Sve drugo, što se još može o obitelji reći, jest sporedna stvar. Pavlova riječ: »Ženidba je velika tajna«, treba da bude napisana zlatnim slovima na svim kućnim

vratima. *Obitelj je svetište. Tko se ženi a ne zna toga, ne zna, zašto se kršćani žene.* Stupa u brak kao slijepac.

Naši mladi ljudi moraju biti duboko prožeti tom istinom; da već onda, kad odabiru stalež. Kod izbora staleža može biti i drugih razloga. Ali glavni razlog, zašto netko odabire ženidbeni stalež, mora uvijek biti: *Crkva i nebo.* Kao što vjera odlučuje kod izbora staleža, tako ima odlučivati i kod izbora osoba. Lične vrline, talenti, zasluge, imovina dolaze na drugo mjesto. Kršćani pitaju se u prvom redu: Da li je izvjesna osoba podobna, da bude dobar otac ili dobra mati? *O izboru osobe ima odlučivati korist buduće djece, korist Božje stvari.* Svaka osoba, koja se u tom pogledu ne čini prikladna, nije za ženidbu.

Nova obitelj, koja nas ima obdariti novim ljudima, mora biti za cijelo vrijeme, dok se pripravlja za to stanje, obasjana svrhunaravnim svijetlom. Poznanstvo neka je kratko i ozbiljno. Tu nikako nemaju mjesta ljubavne besposlice. Nesmije biti zavađanja. Mladi ljudi neka se ozbiljno pripravljaju na sv. sakramenat ženidbe. Neka se mole; često neka primaju sv. sakramente Pokore i Pričesti. Neka se svjetuju s duhovnim vođom. Dobra poznanstva su rijetka. Ako mi tko kaže, da nema nade, te će poznanstva potpunih ljudi biti bolja od polovičnih; *tad velim, da nema nade ni za nove obitelji ni nove naraštaje.*

Osnova pravoj ženidbi je po tajanstvenoj duhovnoj matematici $2 = 1$. *Dvije osobe, jedno srce, jedan duh, jedna volja!* Obiteljska se sreća osniva na tom, da oboje u glavnom isto misle i isto hoće. Da se slažu u temeljnim životnim načelima i razumijevanju svrhe života!

Protivno od sloge je razdor. Jedinstvenosti protivi

se različnost, daklè matematički 2=2. To je brojanje u mješovitim ženidbama. Mješovitih ženidbi ima po narodnosti, staležu, obrazovanosti, karakteru, dobi. Nastaju, ako se nađu zajedno ljudi, koji se uvelike razlikuju narodnim osobinama, političkim mišljenjem, dobi i naravnim sposobnostima. Općenito govoreći, to više je zajamčena trajna obiteljska sreća, što se ženidbeni drugovi i u spomenutim stvarima podudaraju. Čestoput može se i velika razlika u kojoj od spomenutih stvari svladati velikom kršćanskom ljubavi. *No najteže je razliku onda svladati, ako se ženidbeni drugovi ne slažu u najvažnijoj stvari, u vjeri.*

Vrlo je poučno stajalište staroga zavjeta *prema interkonfesionalizmu u braku.* Čitamo u 5 knjizi Mojsijevoj, glavi 7: »Kad te uvede Gospodin Bog tvoj u zemlju, u koju ideš da je naslijediš, i istrijebi ispred tebe mnoge narode, ... mnogo brojnijih nego što si ti i jačih od tebe, i dade ih Gospod Bog tvoj tebi, posve ih razbij. Ne sklapaj s njima saveza, niti se smiluj na njih, niti se ženi s njima. Kćeri svoje ne daj za sina njihova ni kćeri njihove ne uzimaj za sina svojega; jer će zavesti sina tvojega, da ne ide za mnom, nego da služi bogovima tuđim; i raspalit će se gnjev Gospodnji, i istrijebit će te brzo... jer si ti narod svet Gospodu Bogu svojemu. Tebe izabra Gospod Bog tvoj, da mu budeš narod osobit između svih naroda, koji su na zemlji«.

Da Izrael očuva čistu objavljenu vjeru i narodnu cijelovitost od susjednih naroda bila je potrebna narodna i religiozna plemenska ženidba. Dakle nikakove mješovite ženidbe. *Religiozna mješovita ženidba ruši granice. Religiozno mješovita ženidba otvara vrata tuđem, neprijateljskom, poganskom utjecaju. Religiozno mješovita ženidba bila je u Izraelu narodna i državna izdaja.* Religiozno mješovita ženitba unijela je u čistu narodnu *religiju elemente egipatske, babilonske, grčke, romanske.* Religiozno mješovita ženidba *briše sve, što je jako, stalno, osobito, svijesno, nepatvoreno.* ***Religiozno mješovita ženidba je narodna i religiozna nesreća.***

Crkva je naslijedila stari zavjet. Istina, Crkva je internacionalna, ne poznaje nacionalnih granica. Ali ima i duhovnih granica, koje dijele carstvo istine od carstva zablude. Crkva već za prvih svojih dana odvraća od duhovnoga miješanja. Pavao piše Korinćanima: Ne vucite jarma s nevjernicima. Jer šta ima pravda s bezakonjem? Ili kakvu zajednicu ima svjetlo s tamom? Kako li se slaže Krist s Belialom? I kako se slaže Crkva Božja s idolima? Jer ste vi hram Boga živoga, kao što reče Bog: Prebivat ću u njima i hodat ću među njima, i bit ću im Bog i oni će biti moj narod. *Zato iziđite između njih i odvojite se, govori Gospodin.*

Na ovoj općenitoj zabrani Pavlovoj, koja zabacuje svaki interkonfesionalizam osniva se katoličko ženidbeno zakonodavstvo. Po njem je svaka ženidba nevaljala među katolikom i nekrštenim. Crkva samo trpi i to uvijek teška srca ženidbu među katolikom i krivovjernom strankom. Religiozno mješovita ženidba je i za novozavjetnu Crkvu nesreća. To je velika nesreća 19. i 20. stoljeća! Religiozno mješovite ženidbe otele su Crkvi milijune roditelja i djece, kod milijuna oslabile su vjerski život. Naškodile su ne samo katoličkom kvantitetu već u mnogim krajevima i katoličkom kvalitetu. Religiozno mješovita ženitba, bilo svijesno bilo nesvijesno, potiho od katoličkoga naroda čini nekatolički.

Pravednost i ljubav nijesu nam prazne riječi. ***Ali***

opće čovjekoljublje ne smije da krnji našu duhovnu ličnost i da nam otima vječne stvari. U p r v o m s u r e d u B o ž j a p r a v a! To zahtijeva prva zapovijed Božja.

Pitanje o miješovitoj ženidbi katoličkoj je mladeži životno pitanje. Treba da se odgoji sa crkvenog stanovišta čistoplemenski naraštaj, čelik-značajevi bez mana. Stoga treba da novi ljudi osnivaju obitelji nesamo s domaćega gledišta *već i s katoličkoga.* Karakter neka se združi s karakterom, načelo s načelom, volja s voljom, vjera s vjerom. *Dvoje treba da je jedno! U tome je izvor našoj snazi.*

12. Duhovno gospodstvo nad svijetom.

Da vam pričam jednu zgodu. Dogodila se prije 9 godina u Sa Paolo u Braziliji. Kad se u Braziliji pred više od 20 godina provodila rastava Crkve od države, morali se svi vanjski znaci vjere ukloniti iz državnih zgrada. Katolici su protestirali i zahtijevali da se u prvom redu u sudnicama uspostave raspela *Narod se sav digao.* Tome javnom mišljenju nijesu se mogli oprijeti.

Na dan, kad se raspelo imalo opet uspostaviti u sudnicu skupilo se 20.000 muževa, u Sa Paolo. Načelnik uze križ, pruži ga mnogim odličnim muškarcima i ženskama da ga poljube i pođe s njime na ulicu. Kad se pokaza Križ svi otkriše glave i iz tisuća grla zaori poklik: Da živi Isus raspeti! I poče procesija. Bila je to povorka pobjede i slave! Triumf!

Ljudi su na putu klečali i jecali od ganuća. Vojnici iskazali počast sa strahopočitanjem. 12 je glazba sviralo. S prozora prosu se na raspelo cvijeće. Neposredno iza

križa nosili su narodnu zastavu. Najveće bilo oduševljenje kad je povorka došla do sudnice, gdje su na balkonu čekali crkveni i svjetovni dostojanstvenici. Na svečani način unesen bi križ u sudnicu. Mnoštvo je oduševljeno pljeskalo i klicalo. Na koncu uđe sav narod u sudnicu da iskaže počast raspelu.

Stara Evropo, hoćeš li i ti doživjeti ovako uzvišen prizor? Hoćeš li i ti naći mladež koja bi u slavlju unijela križ u parlamente, u škole, u sudnice, na javna mjesta? I kad taj srećni dan uzvišenja sv. Križa dođe, hoćete li i vi biti nazočni? *Z a t o s e v o d i b o r b a.* Sad se misli, da se samo radi o jaslama. No što je potop veći, biva sve jasnije, da je politički, socijalni i religiozni *svjetski rat borba za cijelovitost, borba za Boga ili đavla.*

Velika je zadaća mladoga katoličkog pokreta. Kod njegove kolijevke stajao je Pijo X. Mora pripraviti veliku svjetsku navalu. Moramo svijet natrag predobiti, osvojiti, osvojiti za onoga, čiji jest; moramo ga oteti iz pandža onoga, koji ga ukrao, a to je liberalizam, oteti ga od njegova oca, njegove braće i njegovih sinova.

U tome je važnost katoličkih sastanaka. Ili su to izrazito katolički dani ili nijesu ništa. Katolički sastanci ili se bave uvijek mladim, novim, velikim problemima, kako da se svijet duhovno opet predobije ili su suvišni. Onda treba s njima prestati zbog štednje i javnoga poštenja. Držimo, da je zadatak katoličkih sastanaka, da svuda skidaju krinke.

Prema tome ovo je tema katoličkih skupština: *suradnja i priprava za duhovno gospodstvo katoličke vjere u svijetu, naviještenje duhovne svjetske navale, koja će Učiteljev križ postaviti opet na sve vijećnice, na sve škole, na sve tvornice.*

Postali smo maleni i siromašni. Izgubili smo krune, prijestolja i žezla. *Više ne vladamo.* Nestalo je u nama samosvijesti o nekadašnjoj moći. Beskrajno smo čedni. U našim žilama ne vrije više osvajalačka krv. *Nemamo više volje da vladamo!*

Nekad je vladala Crkva. Gibbons je rekao, da kao što se košnica po pčelama izgrađuje, tako da su Evropu izgradili biskupi. Evropa od Crkve pokršćanjena nije bila raj, apsolutni ideal, ali je pod ozbiljnom i majčinskom upravom Crkve bio u njoj mir i blagostanje. Društvo, ono, što bi se moglo zvati javnim mnijenjem, bilo je katoličko. Crkva bila je ujedno i evropska vlada, ne politička vlada — to mi ne ćemo — već duhovna vlada naroda. To je vrijeme prošlo! Više ne vladamo.

Nekoć smo bili gospodari u svojoj kući. Mi smo je sagradili. Mi! *Povjesnica pokazuje, da barometri vjere i patriotizma i veličine domovine uvijek se zajedno dižu i padaju. **Što je tko katoličkiji, to je i patriotičniji.*** Znameniti povjesnički dani bili su dani pod zaštitom Crkve, kad se o protestantizmu i liberalizmu nije još ništa znalo.

Danas gazduje liberalizam i slobodno zidarstvo, sutra će možda biti gospodar u kući socijalizam, a mi kao ljudi s manjim pravom stanujemo gore pod krovom ili dolje u podrumu. Kad mislimo na svoj izuzetni položaj, na svoju bespravnost i na svoje zapostavljanje u javnom životu, moramo reći: nama su ruke i noge u okovima. Mi više ne vladamo.

No bit ćemo pravedni. Mi ne optužujemo samo sadašnje vladare. *Mi ni ondje ne vladamo, gdje smo u većini.* Govorimo o bujnom crkvenom životu, a ja ne bih nikako htio reći, da gorljivost i katolički pokret nijesu na mnogim mjestima mnogo učinili. Tek hoću da spomenem opću činjenicu: Mi ne vladamo više.

Na kojim područjima vladamo mi u katoličkim zemljama? *Zar u štampi, koja je možda u 90 postotaka u rukama liberalizma, protestantizma slobodnoga zidarstva, židovstva, socijalizma, interkonfesionalizma, modernizma, materijalizma, poslovnoga katolicizma, beznačajnosti i plašljivosti?*

Gdje vladamo u katoličkim krajevima? Zar u ***školi,*** za koju plaćamo *porez,* ali kod izbora učitelja ne daju nam da vršimo naravno pravo i na učevna sredstva da utječemo. *Zar u školi, a gledamo tupo i besavjesno, kako liberalci počinjaju moderni, duhovni betlehemski pokolj nevine djece, mjesto da odlučno ustanemo i navjestimo takovoj školi bojkot i štreik i reknemo: To mi ne možemo, to mi nećemo trpjeti Šta više i u našim katoličkim školama kako smo plašljivi, kako se suztežemo, kako se bojimo odlučno utjecati na mladež! Kukavice!*

Gdje mi vladamo? Zar u *radionici i tvornici,* gdje često ne vlada kršćansko obrtničko i radničko ćudoređe, načela pravednosti, ljubavi i uzajamnoga povjerenja, već hvalisavost, neograničena pohlepa za novcem kod jednih, a kod drugih mržnja, zavist, klasna revolucionarna borba? Ili vladamo li u modernom tekovnom životu, gdje ima vrlo malo katoličkih poslodavaca, koji ne bi bili okuženi gospodarskim liberalizmom, i vrlo malo radnika, koji ne bi bili okuženi socijalizmom i materijalizmom? Budimo pošteni te priznajemo: *Mi više ne vladamo.*

Katolicizam još postoji u samoći privatne sobice individualne pobožnosti, ali nije više javna moć. O politici

ne ćemo ni govoriti u vrijeme, kad na cijeloj zemlji nema ni jedne jedincate države, koja bi slijedila čista katolička načela. Kudgod pogledamo, nema križa.

Mi ne vladamo više. To još nije najgore. Ima kraljeva i u okovima, kraljeva, u koje imaju povjerenja i kojima se klanjaju, i ako im je oteto vladanje. Najgore je, *što mi katolici bez protesta gledamo, kako se prijestolje Crkve, vladarice naroda, stavlja u muzej, a katolicizmu se oduzima plašt i žezlo.*

Najgore je, da mi sami katolici pomalo više ne vjerovasmo u duhovno kraljevstvo Crkve i da nam je misao o duhovnom svjetskom gospodstvu postala tako tuđa i nečuvena radi ove smione i ekstremne riječi, te se bojimo i ogledavamo samo, da ne bi tko čuo! Najstrašnije je, da mi više ne ćemo duhovnoga svjetskog gospodstva. Mi samo još hoćemo uz druge živjeti, govoriti, vladati. *Ne ćemo više da osvajamo i ne ćemo više da pobjeđujemo.*

Misao o jednakosti i razmjernosti nesvijesno je prenesena s političkoga polja na vjersko. Gledamo spasenje svijeta u ravnopravnosti *istine i zablude, vjere i nevjere, pravde i bezakonja, autoriteta i prevrata!* Katolička Crkva i krivovjerje, slobodno zidarstvo i židovstvo, liberalizam i socijalizam treba da si svjetsku kartu bratski podijele. *Ne ćemo više prijestolja, kad bismo i mogli, ne ćemo ga više načelno! H o ć e m o j o š s a m o z e l e n e s t o l i c e!*

Ne ćemo više ono, što je cijelo, potpuno. Hoćemo samo dio. Ne vjerujemo više, da je katolička istina pozvana da zavlada cijelim svijetom. Biblijska istina postala nam je tako tuđa, da onaj, koji je stvorio nebo i zemlju, čije su vlasništvo svi krajevi svijeta, koji je

po drugi put pravom otkupljenja posvojio sve narode, te nam je nevjerojatno, da on i njegova volja, njegova riječ i zakon jedino vladaju svijetom bez svakoga suvladara. *To je strašan grijeh liberalnoga stoljeća — javni otpad od prve zapovijedi, koja zahtijeva, da ne bude drugih bogova uz Boga pravoga.*

Crkva nije tajni savez. Njezina pisma nijesu u sakrivenim arhivima. Što ona hoće, to smije i treba da znade cijeli svijet. Njen program vladanja nema zakulisnih misli i ne poznaje straha: *Mi hoćemo sve, cjelinu. Hoćemo prijestolje.* Tko je slobodni zidar, hoće da slobodnozidarska fraza zavlada čitavim svijetom. Slobodnom zidaru je to jasno. Može netko biti načelnim protivnikom slobodnog zidarstva i u njemu gledati paklenu zvijer, kako je riše knjiga otkrivenja. Ali, ako je jedamput dopušteno loži da postoji, logično je, ako ona hoće da bude svagdje. Tko je liberalan, hoće da bude cijeli svijet liberalan, i tko je socijalist, hoće, da čitavo čovječanstvo potpuno prigrli socijalizam.

To je u naravi svakome programu. *Ako meni, bio ja komudrago, Evanđelje vrijedi, tad hoću da se propovijeda po cijelom svijetu.* Jasno je dakle, da uvjereni katolik danju i noću ni o čemu drugom ne misli i da ništa drugo ne će, *nego da se crkveno prijestolje na dobro i spasenje čovječanstva iznese iz sredovječnoga muzeja.* Na tome radimo. *To hoće mladi katolički pokret.*

Ne recite, to je pusta, neizvediva teorija. *To nije pusta teorija. T o j e k a t o l i č k i.* Što je katolicizam? Općenitost. Vladanje svijetom! Tako sam čitao na prvoj stranici svjetske povjesnice. Duh Božji lebdaše nad vodama, nad kaosom podzemlja, koji je šumio i bučio. Duh Božji dao je neživome život, neuređenome broj i mjeru,

težinu i zakon. Na tajanstvenim silama i zakonima, što ih je Duh Sveti metnuo u ona pravremena u tvar, osniva se sva današnja prirodna znanost i tehnika. Ona nije ništa drugo nego naknadno razmišljanje, i pokušavanja onoga, što je Duh Božji pred tisućama godina mislio i učinio.

Naše knjige astronomije. optike, akuliske, elektricitete, mehanike i kemije maleni i slabi su izvaci iz knjige stvaranja, što ju je sastavio i izdao onaj, koji u početku lebdaše nad vodama. Prvo je dakle Duh. Duh je stvorio tvar. Duh je oživio tvar. Duh svladava tvar. *Dakle svijetom treba da vlada Duh.*

Kad je Duh Sveti na Duhove sišao na novo, duhovno stvorenje, učinio je to, da stvori *novi svijet. Kraljevstvo Božje je svjetsko kraljevstvo.* Dakle proteže se preko crkvenih tornjeva! Preko zemalja! Preko međa, koje jezici stavljaju. Nema zakutnoga kršćanstva! Nema Kršćanstva koje zemlje! Nema narodnoga Kršćanstva! Kraljevstvo Božje je svjetsko kraljevstvo! Božji zakon je svjetski zakon! Crkva Božja je svjetska crkva! Svjetska moć istine! Svjetska moć zapovijedi! Svjetska moć sakramenta! To je katolicizam prema Bibliji i Predaji: *gospodovanje nad svijetom!* Duhovno gospodovanje nad svijetom!

To je ona misao, koju je Pijo X. sebi odabrao za program: *Sve obnoviti u Kristu!* Čujte: *sve!* Benedikto XV. tu je misao prihvatio i rekao: *socijalno Kristovo gospodstvo!* Dakle, što mi hoćemo, nije prazna teorija, nego je prastari, biblijski i katolički program! *Mi vjerujemo samo u jednoga Boga!* U prvoj zapovijedi nema mjesta razmjernost i jednakost. Duhovno gospodstvo Krista, Sina Božjega, po Petru i Crkvi, jest cilj svih katoličkih srdaca i svih katoličkih duhova!

Dopuštam, da ta teorija ne zvuči moderno. Ona se protivi duhu svih ustava, koji danas postoje. U najoštrijoj je opreci s liberalnom frazom. To nas malo tiče. *Teo*nito se ne slaže ni s praksom. To se nas malo tiče. *Teorija, ako je istinita, nema se ravnati prema praksi, već se praksa ima vazda ravnati prema teoriji, kao što se ni sunce ne ravna prema urama, već ure prema suncu.*

Ako se ura ne slaže sa suncem, pogrješka je uvijek na uri, a nikad na suncu! Ure se moraju naravnati, samo ure. Sunce je katolička istina. Ura je naša savjest. Čovječja se praksa ima preinačiti prema Božjoj teoriji, uvijek, svagdje, u svim stvarima.

Ali znamo, kako je kasno prema vatikanskoj zvjezdarnici. Ne smijemo počivati i odmarati se, dok ne budu sve ure, privatne, obiteljske, vijećničke, školske, tvorničke naravnane prema vječnom suncu istine! Mi radimo, jer nam je to dužnost, a ne zbog spekulacije ili nekoga katoličkog športa.

Znam, da *duhovno gospodstvo katoličke Crkve nad svijetom nije djelo od jednoga dana i da ne smije biti djelo silovito.* Znam, da će biti u *p r v o m r e d u d j e l o m i l o s t i B o ž j e, molitve i dobroga primjera.* Ali znam i to, da obnova svijeta mora *da započne obnovom duhova.* Svi oni, koji misle, da će svijet spasiti samo različitim reformnim prijedlozima, čovječjom mudrošću i čovječjim djelovanjem, ljuto se varaju i iz jedne obmane padaju u drugu, od jednoga neuspjeha lutaju do drugoga, dok napokon ne padnu u očaj.

Svijet se može danas kao i pred 1900 godina spasiti samo na jednom putu: valja ***prigrliti cijelu cjelcatu katoličku istinu,*** pa je među duhovima širiti, pismeno i usmeno, teorijski i praktički, dok ne bude sve istinom prožeto.

Najprije valja da katolički vjerujemo, tad ćemo istom katolički i raditi. Najprije nam *valja imati srčanosti,* da deveti *članak Vjerovanja o svetoj, katoličkoj Crkvi, u kojoj je jedino spasenje,* promislimo sve do posljednih posljedica i *zahtjeva, religioznih, javnih političkih, socijalnih.*

Istina ne treba samo glava, koje će je promisliti. *Ona treba i jezika, koji će je izreći.* Pošto smo duboko prožeti našom divnom katoličkom vjerom, moramo *svagdje i vazda o njoj govoriti, kad se nađemo zajedno dvojica ili trojica.* Katolička *vjera treba d a j e m i s a o v o d i l j a n a š i m r a z g o v o r i m a.* Tako ćemo se međusobno sokoliti te će čuvstvo svete nepobjedivosti i radosnoga pouzdanja u pobjedu čeličiti naš rad, koji je u tome, da znak spasenja stavimo po svim vrhovima budućnosti. *To je smisao mladoga katoličkog pokreta, nove križarske vojne.*

S pouzdanjem u Boga dozvat ćemo si još jednom u pamet i utvrditi: *Stvar naše Crkve, koja je stvar čovječanstva, mora pobijediti.* Pred nekoliko godina pozvalo je društvo katoličke mladeži u Francuskoj svoje članove, da po svoj Francuskoj na putovima opet postavljaju raspela. Poziv je vrlo lijepo uspio. To je bio katolički rad! To je bio istiniti znak katoličke obnove.

Katolička mladeži! *Katolička istina, pošto je našla glavu, koje će je promišljati, jezika, koji će je navije-štati, t r e b a r u k u, koje će je ostvarivati.* Te glave, ti jezici i te ruke treba da su vaše. Vaša lozinka neka je lozinka velikoga Pija:

Naša politika jest Križ!